

Bertsio elektroniko honen jatorria: Bizkaiko Foru Aldundia:
Idazlan guztiak, Frai Bartolome Santa Teresa (Julen Urkizaren eta
Luis Baraiazzarraren edizioa), Euskaltzaindia / Bizkaiko Foru Aldundia, 2000.

Klasikoen Gordailuan:
<http://klasikoak.armiarma.com/idazlanak/F/FraiOgetabost.htm>

EUSKAL-ERRIJETAKO OLGEETA TA DANTZEEN NEURRIZKO GATZOZPINDUBA

Frai Bartolome de Santa Teresa

Klasikoen Gordailuak egindako lanak oro dominio publikokoak dira,
eta, Jabeago Intelektualaren Legearen arabera jatorrizko idazlanak
bestelako eskubiderik ez baleuka, nahi bezala erreproduzi daitezke.

EUSKAL-ERRIJETAKO
OLGEETA TA DANTZEEN
NEURRIZKO-GATZ-OZPINDUBA

*AITA PRAI BARTOLOME SANTA TERESA,
MARKINAKO KARMEN ORTOZEKO
PREDIKADORIAK PRESTAUBA.*

IRUÑEAN, JOAKIN DOMINGO Nausijaren eta Gaztiaren
Liburugillaan.
Biar dan ondo izatiagaz.
1816 urtian.

JESUKRISTO GEURE JAUN KURUTZIAN JOSIJARI

Nori, Jauna, zeuri baino besteri eskini negijo nik, kartilla edo liburu txiki onetan lagunai opa deutsedan prutu gitxija? Ezer badauka onik, zeuria da eskina guztietati. Bestia neuria. Kurutze orretan zeure Gorputz biguna, ederra, garbija ta Jaungoikozkua arantzaz ta ultzez zulututa, kolpez zaurituta, azotez eratzita, autsez ta luurrez ezainduta, biatzunez ta ozpinez mingotxtuta, odoltuta, illunduta, minduta, esegita, burlaz ta desondraz estalduta, oinak ta besuak burdina zorrotzez josita, geu gaiti illten zakustazanian bateti; ta besteti, itsutasun zorigaistoko bategaz ta ezjakin lainotsu bategaz etsaijak beretuta daukazala zoro zororik, zeure odol santubaren balijuagaz erosi ta garbitutako arimak ibiliera ta olgeeta sarritako nasajetan, eureen luurrezko gorputz ustelkorrai nai ta gusto laarregi emotia gaiti; Zeuk ondo dakizun ustiagaz, ta neure arimako ta bijotzeko gogorik zintzuenagaz, zeure esku jotsijeetara bialduten dot, Jesus Kurutzekua, ibiliera ta olgeta santubeen *neurria*, euki legizaneen *gatzu*, ta ezin legizaneen *ozpina*. Zeuk dakuszu, nire naija egijazkua ta arteza dana. Baita nire egina ezer ez dana bere. Emon egijozu bada, Jesus maitia, *neurritzko-gatz-ozpin* oni zeure amodijuaren su bitzija, ixio ta erre dagizan luurrezko gorputzetako pekatubeen autsak, ta sortu dagijan geure arimeetan zeure bildur santuba ta grazija. Parkatu, Jauna, niri, Zeuri berba egiten azartuba.

Olgeetia, ibiltia, denporia iragotia, aisia artutia ta dibertidutia dira, kristinaubeen goguan, egitadeetan ta auan txito sarri dabilzanak, ta oitura onai edo galdubai askotan izatia emoten deutseenak. Au gaiti ainbeste gauza esaten dira eureen gainian Eskritura Sagraduban, theolojijako ta erakuste oneko liburubetan. Eureen izenagaz batiatuten dira, bai gorputz kansaubari atseen eragiteko, bai buru nekatuba arinduteko ta bai osasun jausija sendotuteko dagozan olgeta modu inozentia. Ta bai, pekatuba, nasaitasuna, libertadia, desonestidadia ta oitura inpamiak beti oinian eukiteko ta geitubaz eruাতেko, arimeen arerijuak asmau dituban olgeeta galdubak bere. Izenak ez dirian legez eureenez pekatuzkuak, ta dagozan legez olgeeta batzuk ez txaarrak, pekatu ez dirianak, guztiak onzat emon gura litukee mundubak, diabrubak eta aragijak.

Alan olgeetiaren izenagaz ta estalgijagaz egiten dira, kristandade guztia desondreetan dabeen gatxak, ta aintxinako jentilak bere lotsaz baino

egiten ez zitubeen pekatubak. Oneen kontra ixildu bagarik diadar egiten dabee Eleisiaren giza aldi guztietako Gurasuak eta Erakuslaak. Baita Espiritu Santubak bere leku askotan, aitu gura dauenarentzat.

Olgeeta guztien artian lekurik zabalena ta zer pensau geijeen daukana da dantzia. Lenago edo geruago, modu batera edo bestera, gitxiago edo geijago dantzetan ez dan olgetiak, ez dauka gatzik, ez dauka gistorik. Orregaiti ainbeste gauza esan dira ta eskribidu dira, Moisen denporati ona dantziaren gainian. Batzuk lau ormaren artian sartuta, dantziak berezko izatian daukazan asmo utsai jarraituta, eskribidu ebeenak. Ta bestiak, gizonaren naturaleza jausijari begiratuta, Ebanjelijoko espiritubagaz naasteo dantzia egiten dabeen moduban esaminauta, eureen gainian berba egin daueenak. Areek esan dauee, dantzia berez ez dala pekatu. Ta bestiak, dantzia berez pekatu izan ez arren, egiten dan moduban ta naturaleza jausijak gizon ta emakume naaste egin leijan moduban, pekatu dala edo pekatuko okasino urrekua dala.

Menturaz ez da kristandade guztian dantza desonestubagorik ta lotsa gitxiagorik egiten egun argiz, euskal-errijetan baino. Jazo leiteke au geure euskeran kasik ezer bere eskribiduta ez dagualako dantza galduben gainian.

Bada, izanik euskal-errijetako jentia kristinautasun andikua euren tratu, artu emon ta egitade guztietan, dira txito nasaijak euren olganzako dantzeetan.

Au gaiti pensau dot, azartu biar dodala naasteo dantzeen bereno madadikatuba azaldeetara, euskal-errijetako kristinau itsubak kontuban jausi ditezan eureen uts egite andi onetan. Ta ene ondorik beste batek argi geijagagaz, pluma obiaguagaz ta zelo santubaguagaz amaitu dagijan sail au. Eskatuten deutseet guztiai: au irakurri, noberari ez bajuako legez, naasteo dantzai begiratu ta dantzarijak ondo ondo esaminau artian, ez naijela sinplezat euki.

1. KAPITULUBA

Olgetiaren gainian

§. I. Nosbait zetan edo atan olgetia, naturaleziak eskatuten dabena da.

§. II. Errazozko olgetiak ez dau eragozten Jangoikua serbidutia.

§. III. Kristinauba Jangoikuagan alegere izatia, gauza ona da.

§. I.

Nosbait zetan edo atan olgetia, naturaleziak eskatuten dabena da

Uts egite atrebiduba ta pena andija mereziduten dauena da, kristinaubari Jangoikuak imini deutsan baino lege astunagua ta karga andijagua ipintia. Jangoikuaren legia ta ordenia arteza, argija ta santuba da. Kristinau guztiak ikasi ta gorde biar dabena da. Baina ez, gitxituta, mudauta, noberrak gura daben moduban, ez bada Jaungoikuak ta Eleisa Ama santiaren espiritubak erakusten daben moduban. Jaungoikuak kondeneetan dabena, gizonak onzat emon ezin legijee. Ezda Jaungoikuak onzat emoten dabena bere, gizonak kondenau. Maldizinoe baten azpijan eragotzita dauka Jaungoikuak, gauza ona txarra dala, ta gauza txarra ona dala erakustia. Propeta paltuen lekuban konteetan ditu Jangoikuak ta zama andiak in kastigetan ditu, eureen burutazinoiagaz legia eginda, Jangoikuaren esana balitz legez predikeetan dabena.

Au gaiti olgetiaren gainian berba egiten danielan, alderatu biar dira uts egiteko eskina bijak, beste edozein gauzatan legez. Bata *laarregija*, ta bestia *gitsijegija*. Batzuk zabalduten ditubee olgeetaak pekatuzkuetaragino. Ta beste batzuk laburtuten ditubee gatz bagakuak bere. Olgeeta asko dirian legez pekatuzkuak, kristinaubak inos bere egin biar ez ditubanak, beste asko dagoz inozentia, arimara gatzik ez dakarreenak ta naturaleziak eskatuten ditubanak, errazoiaren legeti urten bagarik.

Olgeetia da, noberaren zeregin nausijai ta obligazinoiai itxita, goguak eskatuten deutsan beste gauza baten, denporia iragotia. Ta au, nosik beinako batzubenak naturaleziak eskatuten dabena, da. Ez dago ezer bere munduban, inos itxi bagarik jarduteko, gizonak artuko leukian zereginik. Asmau bedi naijeen dan gauzia, geijeen gustetan jakona, ta berari itxi bagarik beti bizi biar badau, laster kansauko da. Kodizijosos batek geijen

nai dabena da diruba konteetia ta poltsaan gordeetia. Baina, jagi bagarik beti jardun biar baleu diruba konteetan ta gordeetan, egun gitxi barru guratuko litzaateke, biarra mudeetan. Guleru batek janian ta edanian dauka bere poz ta gusto guztia. Baina, beti jaaten ta edaaten egon biar baleu, laster aspertuko litzaateke. Jokolari batek jokuan dauka bere gogua. Baina, urte osuan egon biar baleu jokuari itxi bagarik, gania etorriko litxakio jokuari isteko.

Beste ainbeste daukee, ta gogo betia emoten dabee, inos itxi bagarik ekin ezkeru, estudijuak, lanak, orazinoiak, errazubak, biarrak, luak, soinubak, dantziak ta beste gauza guztiak. Ez beste gauza gaiti, ez bada geure jenuak, kondezinoiak edo naturaleziak beti sen baten biar baten edo gauza baten, gobait egin bagarik, iraun ezin dabelako. Orregaiti zein arimako ta zein gorputzeko lanetan, arei itxita, nosbait atseetia ta sosegetia, geure izatiak edo naturaleziak eskatuten daben gauzia da.

§. II.

Errazuzko olgeetia ez dau eragozten Jaungoikua serbidutia.

Batzuk uste dabee, olgeeta guztiak diriala libre kristinaubarenzat. Beste batzuk, ain dira kondizinoe latzekuak, estubak, irazizak eta sikubak, eze, uste dabee, olgeeta guztiak diriala txarrak; ta beti bijotz siku, illun bategaz ez dabilenak, ezin Jaungoikua serbidu leijala. Oneek, ikusten badabee praile bat, edo monja bat, edo sazerdote bat, nosbait barre egiten, edo puska bat olgeetan galduba da. Ya ez dauka (oneen eretxijan) ez erlijinorik, ez Jaungoikuaren bildurrik, ibiltia ta olgeetia baino.

Bitzubenak uts egiten dabee. Bada, ez olgeeta guztiak dira onak, ez guztiak dira txarrak edo pekatuzkuak. Errazuzko olgeetia ta dibersinoiak ez dau eragozten Jaungoikua serbidutia. Juizijosko Erakusla guztiak autor dabee egija au. Santo Tomas, Eleisiaren erakusliak san Juan Ebanjelistiaren jazuagaz, ta Kasianogaz esaten dau: Lanian diarduban gorputzak nosbait atseen biar daben legez, alan arimiak bere nosbait sosegau, atseen edo arindu biar dabela bere nekia, gero gogo obiagaz osteria ekiteko bere zereginai. San Pranzisko Salesek beste ainbeste esaten dau. Ta ekarten ditu exenpluzat san Karlos Milangua, san Ignazio Lojolakua ta santa Isabel Ungarijako erregina, zeintzuk nosbait jokuan, edo beste gauza inozenteetan dibertituten zirian, Jaungoikuaren adiskide ta santu

izatia atzeratu bagarik. Inos bere ez olgeetia ta inor olgeetan ez ikusi gura izatia, diñue santo Tomasek ta san Pranziskok, dala bijotz gogorraren, baso usainequaren ta galdubaren señalía. Beti tíraan daguan arija, laster eteten da. Beti postaan dabílen zaldíja, laster amaituten da. Ta beti gauza bati itxi bagarik darraikon gogua, buruba ta gorputza bere, laster galduten dira eurenez. Au ezaututa, erlijinoe santubeen burubak eta gurasuak, santu izatiari itxi bagarik, eureen erregeleetan ta ordenetan ipini ebeen, batzuk geijago ta beste batzuk gitxiago, relijiosuak eta relijiosaak atseeta-ko ta eureen neke egunianguak arinduteko denporia .

Esango dogu, santu andi areek ez ebeela euki zeruko argíja? Edo, ez ebeela ezautu ebanjelíjoko espirituba? Edo, ez zitubeela itxi mediyo segurubak eureen erlijinoetan, gura dabena, santu izateko? Ezin esan ginai uts egite andi baten beian.

Ez da olgeetia edo díbersinoia artu biar opizíjoz ta gogoz popuertzako lana edo zeregina balitz legez; ez bada gorputzari ta entendimentubari atseen eragiteko, ta gogo barríjagaz ta animo geijagogaz bere egikizunari jarraituteko. Gurariz ta gogoz artuten badira olgeetaak, eurenez onak izan arren, olgeetako borondate laarregíja gaiti, ez dira izango onak. Ta gitxiago edo geijago eragotziko dabee Jaungoikua serbidutia. Baina alako olgeetako apizinoia edo gurari laarregíja ez da errazuazkua arimarako, ebanjelíjo santubak eragotzita daukalako. Errazuazko olgeetiak esaten da, bada, ez dabela eragotzen Jaungoikua serbidutia. Ez, aldia bateti edo besteti, erregelati kanpora daguan olgeetia gaiti.

§. III.

Kristinauba alegere izatia ez da berez gauza txarra

Ojala, mundutarrak ezautuko balebee egíja onen indar guztia! Ojala, topauko balebee daguan lekuban alegrija egíjazkua! Ojala, pozu txistarretako ur berdíai ta mingotxai itxita, juango balira bizitzako iturri gozoko ur garbíjak ta pozgarríjak edaatera! Ejitoko kipula garratzai larga, ta Zeruko Mana gozua gústetara! Orduban ezautuko leukee kristinaubak, ze gozua, ze alegeria ta ze atsegínezkoa dan geure bizitzia.

Ez da geure Jaungoikua ez zitala, ez urníja, ez prestubeza, ez tristia; ez bada arteza, zuzena, zabala, ugarija, bijotz nasaikua ta alegeria, biar dan moduban aitu ezkeru. Ez dau Jaungoikuak kondeneetan alegere izatia ta umore ona eukitia. Konzienzia garbíjak beragaz dakar, ez dakit zelako

kontentu bat, poz bat, alegrija bat, ta esan ezin leíjan bijotzeko nasaitasun bat eta libertade bat. Espiritu Santubak leku askotan enkargeetan deusku Jaungoikuaren bildur santuba ; baina ez dau onek geure bijotzetati kenduten alegrija egíjazkua. Zeinbat lekutan Eskritura Sagradubak esaten deusku poztu gaitezala, konsolau gaitezala ta alegrau gaitezala? Zeinbat bidar Eleisa ama santiak konbideetan gaitu, alegere egotera? Ez dogu santubeen bizitzetan irakurten, mundubari bildur jakon tristeza larririk ta bijotz illunik. Bai, arpegíjan agiri jakuen alegrija ta poza. Beste askoren artian ene ama santa Teresa bat da asko, mundu guztíari alegere izaten erakusteko . Batek irago eukezan trabajurik andíjenak ta luzeenak irago zituban santa Teresak, bai persekuzinoiak, gorputzeko gaisoak ta alaak, bai zeregin estubak ta andíjak, bai penitenzíjak, ta bai konzienzíjako dudaak, kezkaak eta penaak. Baina bein puska baten baino, ez eban Santia inok ikutsi triste.

Sarri iragoten zituban santa Teresak gau osuak orazinoian negarrez zeldaan, edo kuru baztar baten Jesus maitiaren aurrian , inok ez ekusala. Baina andi jagiten zan, inos pena bat irago ez baleu legez arpegi alegeria-gaz. Sarri ebilen zilízíjoz ta alanbre zorrotzez bere gorputz birjínia lotuta. Baina Teresaren bijotzian, arpegíjan ta berbeetan ez eguan sekula tristeza illunik. Alegrija grazíjosa bat da santa Teresaren marka agiríja. Au berau errenta orde itxi cutseen eskribiduta Santiak bere monjai ta kristinau guztíai. Esaten dau: alegere izatia dala debozinoiaren ta bijotz onaren señalía ... Poz artuten dabela bere monjaak alegere ikusíjagaz... Bizi ditezala espiritua alegeria-gaz... Guztiekin tratau dagíjeela, ta berba egin dagíjeela modu oneko alegriagaz... Maria de San Josef, Sebilako priorari kесеetan jakon santa Teresa, billanzikuak bialdu ez eutsazalako. *Bada nai dot nik*, esaten deuska, *zeuben artian olgeetia ta alegreetia modu onagaz*, Luurrezko bijotz tristia eta illunak ez dauka ain prestaera ona, Jaungoikuari leku zabala, nasaija, ta amodíjozkua emoteko. Bijotz argíja, samurra ta alegeria, pírmia ta sendua izan ezkeru, prestaera obakua da milla bidar Jaungoikua serbiduteko. Ez da emen ezer esaten, pekatu eginak arimara dakarren tristezia ta penia gaiti. Ta ain gitxi, pekatubak eta pekatuzko gauzaak munduko zoruai emon oi deutseen kontentuba edo alegrija gaiti. Pekatu eginak dakarren penia, Jaungoikua gaiti bada, arimia alegrau ta poztuten dabena da. Ta pekatubak dakarren poza ta puska bateko alegrija, egíjazko tristezia, penia ta larrija baino besterik ez da. Pekataríjak alegere iruri arren, bijotza tristia ta illuna dauka. Alegere izatia gauza ona da: baina Jaungoikuagan ta Jaungoikuagaz, ez pekatubagan ta pekatubagaz.

Alegrija egijazkua gura dabenak, topau biar dau daguan lekuban: Jaungoikuagan, zeruko ondasunetan ta birtute santubetan. Beti izango da egiija, nosbait modu onian olgeetia, geure naturaleziak eskatuten dabena dala; ta bijotz triste illuna baino, argija ta alegeria berez, Jaungoikua serbiduteko, prestaera obakua dala.

II. KAPITULUBA

§. I. Jaungoikua opendidu bagarik, zelan olgau leitekian olgeetiaren beraren parteti.

§. II. Jaungoikua opendidu bagarik, zelan olgau leitekian denporiaren parteti.

§. I.

Jaungoikua opendidu bagarik, zelan dibertidu leitekian, olgeetiaren parteti.

Pekatu ez dan moduban zelan olgau leitekian esatera orduko, jakin biar da: kristinau bakotxak daukan legez aparteko etxuria, aparteko jeni-jua ta aparteko penseeta moduba, alan daukeela geijeena aparteko gogua, bata gauza batian ta bestia bestian dibertiduteko ta olgeetako. Batzuk sinpleza bategaz olgeetan dira, komedija baten edo zezenetan baisesen ondo. Zesar Augusto, mundu guztiaren agintarija, umiakin *donez ala parezka* olgeetan zan. Bianto, Lidiako erregia, ugarasijuak artuten. Domiziano, eulijak ilten. Artajerjes erregia, gorubetan. Alan beste askok, ezer bere ez dirian gauzak artuten ditubee dibersinoetzat. Onako aparteko bakotxaren gogoko olgeetak gaiti, ezin erregela seguru bat imini legi. Izan leitekez onak, baita arin onak bere.

Juizijo on baten erregelapera ekarri legizan ta kasik geijenak nai oi ditubeen olgeetaak dira: *jokua, eitza, pasiua, soinuba ta dantzia*. Ta eurak examinau biar dira, zelan ez dirian txarrak.

Jokua da olgeeta bat, berez, inok bere kondeneetan ez dabena. Guraari laarregijagaz ta gogotasun bitzijagaz jokatuten bada, beti izango da paltia Jaungoikuaren begijetan, gitxiago edo geijago. Bakotxa bere laneetan kansauta daguanian, puska baten jokuan olgeetia, berez pekatu dala, ez dau inok esaten. Baina bagoz lege batzuk, jokua gainian gorde biar dirianak, ona izango bada.

1. Suerteko jokuak eragotzita dagoz lege guztietan, deskuido utsekuak dirialako. 2. Jokoko dibersinoia artu biar da denporia iragoteko, ez ango irabazija gaiti. 3. Jokoko ornidute, edo tantu bakotxian errial bat baino geijako jokatutia, eragotzita dago Espainako legeetan aberatseentzat ta guztientzat. Ta errial bera eskuban dala, ez gero pageetakuan. Joko aldi bakotxian ogeta amar dukat baino geijago jokatuz ezin legiz. Alan aginduten dau Karlos III. geure erreje jaunak, leenagoko geure errege

jaun guztien jokuaren kontrako legiak onzat emonaz. Lege oneen kontra jokuan irabazten dana, atzera biurtu biar da konzienzijan, maisurik jakituneenak dinuenez santo Tomassegaz. 4. Suerteko jokuaz gainera beste joku modu asko eragotzita dagoz sazerdote jaunai ta Eleisa gizonai. 5. Engañuzko jokuak beti dira txaarrak. 6. Eragotzitako lekuban jokuan egitia, jokuia ona izan arren, ez da ondo. Nai dabenak jokuan egiteko, etxia edo lekuba gau ta egun prest eukitia, pekatuzat kondeneetan dabee erakuslaak san Karlos Milanguagaz, inori pekatu eragiteko okasinoia dalako.

Esan dirian gauzeetan paltau bagarik, jokuan olgeetia ez da berez gauza txaarra. Erri batzubetan egoten dira pelota lekubak ta bolaa lekubak, jentia dibertiduteko. Au gauza txaarra ez da.

Eitzā ta arrainkatzia dira olgeeta inozentia ta askotan probetxukuak. Etxeko zeregineen edo osasunaren kaltian ez bada, libre dan denporan eitzian ta arrainak artuten olgeetia, ezin inok kondenau legi.

Pasina berez ez ona ta ez txaarra da. Askotan izango da ona. Buru nekatuba arinduteko edo osasunerako pasietia gauza ona da, ta askotan biarrekua.

Baina inok ukatu ezin legi, pasiuaren atxakijagaz gauza txaar asko egiten diriana. Gurasuak eta ugazabaak ez dabee lo egon biar, seme alabaak ta otseginak pasiora duazanian.

Soinuba da beste olgeeta bat berez inozentia. Edozeinek soinuba jo legi, pekatu egin bagarik. Aingerubak bere jo ebeen Jesus jaijo zanian. Zeruban bere joten dabee. Eleiseetan bere joten da. Soinuba joteko erramientak bardinak izan ez arren, soinu guztiak dira bardinak, orain tokeetan danez. Zein organuba, zein biolina, zein gitarria, zein tanbolina, zein tronpia, zein sartain zaar bat, (baseerrietako bigireetan useetan dan legez) guztiakin joten da soinuba. Soinuba bada ona ta onerakua, joikijak bere onak dira. Soinuba bada pekatuak, joikijak eta jotia bere pekatuzkuak dira orduban. Jo bedi bada soinuba, jentia alegeretako, baina ez pekatuak.

Soinubari oi darraiko dantzia. Soinubagaz ta dantziagaz egiten da pietia, sarauba, bigiria...

Dantziaren ganian gauza asko eskribidu dira. Dantziari bere izate utsian, edo oinakin soinubari zelan jarraituten jakon baino begiraturen ez jakola, mila abonua esan legiz bere pabore, ezertan paltau bagarik. Ta, jazo oi dan ta jazoten dan moduban begiratu ezker, mila maldezinoe ezarten jakoz errazoiagaz. Egijia da: Dantza galdubak nok zaintu asko daukeez. Dantzazaliak azala lodija daukee. Erremientarik zorrotzeenak dira motzak, pekatuzko dantzaak kenduteko. Tirorik zuzenenak ez dira itura

elduten. Kolperik indartsubeenak airian geratuten dira. Au buruban sartuta euki arren, euskal-errietan dagan baino ez jakite gitxiago egon dein pekatuzko dantzeen gainian, ta kristinaubak bitzi ditezan jakinaren gainera, pensau dot egijia batzuk argitara ateratia.

Ta Dimot: I. Dantzan egitia berez ez dala pekatu. Berez pekatu balitz, beti izango litzaateke. II. Persona batek bakarrian, nai gizeonezkuak, ta nai emakumiak dantzan egitia berez ez dala pekatu. Dabid Erregiak bere egin eban Arka santubaren aurrian. III. Gizeonezkuak alkarregaz, emakume bagarik dantzan egitia, gauza txaarragorik esan edo egiten ez dabeela, ez dala pekatu. IV. Emakumiak alkarregaz, gizeonezko bagarik ta kanta edo soinu indezente bagarik dantzan edo pandanguan olgeetia, ez dala pekatu. Aaronen arreba Mariak bere egin eban beste emakumeekin, soinuba jota, Faraonen esku gogorretati Isrrael librau zanian. Esan dirian modubetan dantzan egitia ta olgeetia, ez dau juijiozko kondeneetan. Piloteak bere egin eukian, karidadia galdu bagarik; ta kristinau guztiak bere egin legijee. Katigu dagozan emakumiai eragotzen jakue dantzan bakarrik egitia, seiña galduteko daukeen arriskuba gaiti.

Beste gizon ta emakumeen artian naaste egiten dirian dantzaak, zer ikusi asko daukee.

Jazo leiteke, nos edo nos, pekatu ez izatia. Baina esan legi alako dantzaak gaiti, ene ama santa Teresak eun guzurren arteko egijia gaiti esaten ebana: *ez da erraz*, zinuana, *eun guzurren artian egijia bat aparteetan*. Bada, ez da asko errazago izango, gizon ta emakumeen naasteko dantzeen artian, pekatu bagako bat aparteetan. Ezin ipini legi ordu bakotxerako, leku bakotxerako, lagun bakotxarentzat ta dantza naastau bakotxarentzat erregeela bat, nos dan pekatu mortala, nos dan beniala, edo nos ez dan pekatu esateko. Esanda geratuten da, zelan olgau leitekian Jaungoikua opendidu bagarik, olgeetiaren beraren parteti.

§. II.

Jaungoikua opendidu bagarik, zelan olgau leitekian, denporiaren parteti.

Ibiltia edo olgeetia, berez izan ez arren txaarra edo pekatuzkua, izan leiteke denporiaren parteti. Ta au modu bitara: edo denpora geijegi olgeetan iragoten dalako, edo eragotzitako denporaan olgeetan dalako. Denpora laarregijan irauten badau olgeetia, izango da pekatu, edo mor-

tala edo beniala. Gauza guztiak dauke euren denporia, dino Espiritu Santubak . Ta olgeetiak bere euki biar dau bere errazuazko terzijua. Kristinaubeen estadubak eta kondizinoiak ez dira bardinak. Opizijuak eta zereginak bere ez. Osasuna ta jenijua bere ez. Ta orregaiti ezin seinalau legi guztientzat erregela bat, olgeeta laarregijagaz, nos eta zetaragiño pekatu egiten dan esateko. Beti izango da egijja, Jaungoikuak ez gaitubala mundura ekarri, alperrierijan ta olgeetan bizitzia iragoteko; ez bada, bakotzak bere estaduban ta opizijuan biarra egiteko. Beti izango da egijja, errazoe zuzeneti aurrerako olgeetia, edo errazoiak ta estadubak eskatuten daben baino denpora geijago olgeetan iragotia, pekatu dala; beniala beti, ta askotan mortala. Beti izango da egijja, alperrierijak ta olgeeta utsak dakazala asmo txaarrak ta burutazinoe gaistuak. Beti izango da egijja, kaballeruak, aziendia goberneetako, errija enenplu ona emoteko, ta arimaak santututeko; señoaraak, etxeko gauzai kobru emoteko, seme alabei, ta otseginai dotrinia ta Jaungoikua serbiduten erakusteko, ta euren arimai obeto kuido egiteko; sazerdote jaunak, liburu onak irakurteko, Jaungoikuaren Berbia erakusteko, sakramentu santubak Jesukristoren ize-nian egiteko, ta kristinaubeen konzienzietako dudaak erabagiten terzijo baten jakiteko; nekezarijak, opizialiak, prañiak, monjaak... Dinot: euren estaduko zereginai kobru emoteko biar dabeen denporia, iragoten bada-bee oneek guztiok olgeetan, egingo dabeela pekatu. Oh, ze asko dirian, ta ze gitxi konpesetan dirian onetariko pekatubak! Oh, ze gitxi estimetan dan denpora santuba!

Olgeetia berez izan arren ona, izan leiteke txaarra, eragotzitako denpora dalako. Agiriko olgeetak eta dibersinoe publikuak eragotzita dagoz domeeka ta jai osuetan, meza nausitako, sermoetako, bisperetako, prozesinoeko, ta Altarako Sakramentuban Jesus agirijan dagan arteko denporetan. Olgeetia edo dibersinoia inozentia izan arren, eragotzitako denpora bada, malezijaz jazten da. Erri guztiaren onerako Eleisaan zeregin santubak egiten dirian artian, ez dau Eleisa Ama santiak parkatuten agiriko olgeetarik. Dinot: *agiriko olgeetarik*. Ez, ezkutubetakuak, etxezulo edo tabernetakuak ontzat emoten ditubalako, ez bada, oneek erre-medijau ezinda, areek eragozten ditubalako. Ez da a olgeetako denporia, ez bada tenplu santuban Jaungoikua alabeetako denporia. Ta tenplura jua ezin danak, bere etxian edo egon lekuban Jaungoikuari grazijaak emoteko ta miserikordijak eskatuteko denporia. Irakurri bitez Eleisiaren batzaarrretako erregelaak . Inozentio XI. garren, Aita Santu Erromakuaren ta kristandadeko errege jaun askoren ordenaak, ta guztietan ikusiko da, ze gauza txaarra ta Jangoikuaren gorrotokua dan, alako denpora olgeetia.

Beste ainbeste esaten da, nai Eleisiaren burubak kristinaubai, nai juezak bere agindupekuai, nai ugazabaak otseginai, nai gurasuak umiai eragotzita daukeen denpora, olgeetia gaiti. Bada, oneek guztiok dauke eskubidia, bakotzak bere lekuban, aginduteko; ta aginduban dagozanak, obeidu biar deutsee errazuazko ordeneetan. Ninibetarrak egin eben legez . Ebanjelijo santubak aginduten deuskuna, arina, biguna, erraza ta alegeria da, Jaungoikua ametan dabenarentzat . Gorde bedi lege santuba, serbidu bedi Jesus, amau bedi Jesus, ta gauza guztiak biurtuko dira geure onerako, geure konsuelorako ta alegria egijazkorako.

III. KAPITULUBA AMAIJA

Plazzeetan gizon ta emakume naaste egiten dirian dantzak, abemarijetan tanbolina isilduta amaituten dirianak, Euskal-errijetan usetan dirian moduban, pekatu mortaleko okasinoe urrekuak dira.

- §. I. Plazako piestarako jentia zelan presteetan dan.
- §. II. Plazako piestia zelan egiten dan.
- §. III. Eskritura Sagradubak ta Eleisiaren Gurasuak naasteko dantzak gaiti dinuena.
- §. IV. Teolojija sagradubaren erakuslaak ta errazoiak eurak gaiti dinuena.

§. I.

Plaza-piestarako jentia zelan presteetan dan.

Ez da asko aobetian esatia: *plazako naasteko dantzak, abemarijetan geratuten dirianak, tanbolina isilduta, useetan dirian moduban edo egiten dirian moduban, pekatu mortaleko okasinoe urrekuak diriala*, errazoiagaz probeetan ez bada. Onetarako popuerzakua da examinetia: zelan useetan dirian edo egiten dirian, ta Espiritu Santubak, Eleisiaren Gurasuak, erakuslaak ta errazoiak eurak gaiti zer dinuen; ta despeidaan dantzarijen errazoiak ze entzute mereziduten dabeen. Au eginagaz urtengo dau berekautan legez goijan imini dan amaijak edo *konklusinoiak*, nire eritxijan. Errazoe argijagua ta jakiturija altubagua daukeenak ezautuko dabee, ondo ataria dan edo ez. Amaijari duda guztia, edo aituten oi ditubeen atxakijaak kenduteko, esaten da: *Plazaan argitan tanbolinagaz egiten dirian naasteko dantzak, abemarijetan tanbolina isilduta geratuten dirianak, Bizkaijan ta euskal-errijetan useetan ta egiten dirian moduban, diriala eurenaz pekatu mortaleko okasinoe urrekuak*. Bardin esaten da beste modu baten: *Dantzan egitia berez pekatu izan ez arren, euskal-errijetako piesteetan egiten dan moduban, pekatu dala*. Nai beste modu baten: *Jazo oi danez, pekatu mortalaren beian dankeela kristinaubak obligazinoia, esan dirian dantzeeati apartetako*. Edo beste baten: *Al dajian guztian, esan dan piesta dantzara juateko borondate presta ta gogna ezauberaz daukanak, ta juan ezin dalako peniagaz geratuten danak, okasinoe atan sartutia konsentiduten dabenian, egiten dabela pekatu*. Despeida edo konklusinoe oneek guztiok batera joten

dabee, edozeinek dakusen legez. Gogoratu daigun, bada, zelan jentia presteetan dan euskal-errijetan piestarako, ta gero zelan egiten dirian.

Onetarako zurtu belaarriak, argitu begiak, ta ezautu zeuben pekatu rik geijenene erne lekuba. Plazako dantzara duazanak, luxurijaren suba garretan eukiteko geirik presteenak batuten ditubee eurectara. *Edadia, edana, jantzija, nasaitasuna ta estaduba*.

I. *Edadia*. Plazaan tanbolinagaz dantzan egiten dabeenak, bai gizonak ta bai emakumiak, amazortzi urteti berrogeta amarrekuak dira. Egon leitekez gaztiaguak ta zaarraguak bere; baina gitxi. Plazako piestia darabilleenak, dira, esan dan edadekuak. Mundu guztiak daki, edade atan ze zeregin ta lan andija dan, ixiokija subari urreratu bagarik bere, luxurijaren tentazinoiak goitutia. Ete dira dantzaari oneek Sanson baino senduago? Dabid baino santubago? Salomon baino jakitunago? Areek okasinoe txikijaguan jausi zirian.

II. *Edana*. Piestara duazanak, piestia erdiz erdi daneko, trago bat edanda dagoz; bai gizonezkuak, ta bai emakumiak. Ez dinot ordituta dagozala, ez bada ardaa edateko eria guztiak edo geijeenak euki dabee-la. Geijenak edo guztiak gitxi edo asko edan dabee-la. Ta arectati askok biar leuken baino geijago bere bai. Eurak esan oi dabeen legez: *Ya puska bat ardanak alegeretuta*. Mundu guztiak daki, bada, ardao puska bat edanak, ta endamas zerbait geijago edanak, errazoi illundu, gogua alegeretu, odola berotu ta luxurijaren suba biztu eragiten dabena. Ta endamas gitxitan edaaten dabenari.

(..) III. *Jantzija*. Plazako piestara eruaten dan jantzija da ainbat ederreena ta edertuen iminija. Ainbat onduen buruti biatzera apainduta, moduztauta, garbituta, orraztuta, al dagijanak larrosia, kabelinia, ispliguba, edo beste bedar usain gozoko bat buruban, paparrarian edo eskuban dabee-la, juaten dira plaza piestara, bai gizonak ta bai mutillak, bai andraak ta bai neskaak.

Dinot, *neskaak*, ez kondubagako emakumiak gaiti, neskatillaak ez esatiarren. Bada, neskatilliaren izenak, guztiak ondo dakijeen legez, bera-gaz dauka errespetua, modestija, onestidadia ta lotsoorra izatia. Ta modu atan piestarik piestara ta dantzarik dantza gizon esku artian likinduta dabilzan emakume ezkondu bagakuak, ez daukeen legez ez lotsarik, ez modestijarik, ez onestidaderik, ezin emon legijue egijazko errazoiaren *neskatilliaren* izen ondrauba, ez bada neskiaren izena. Ez jako beliari usua esaten, ez bada belia.

Dinot, bada, piestara duazan guztiak diriala ainbat onduen apaindubak; guztiak bakotxari ta bakotxak guztiai ondo begiratu dagijuen, eretxi

dagijuen ta amau dagijezen. Au autor ez daben dantzaaririk ez dago piestaan, egija esan gura dabenian. Ta ez da gauza jakina, plazako apaindurijak ta gorputza ondo prestaubak luxurijari sarri dei egiten deutsana, ta su geijago emoten deutsana?

Ez da orain ezer esaten arako, edo bularrak berarjaz jasota, edo armatuta, edo paparra agirijan, edo besuak bilosik, edo bilosik baino ez asko obeto daroiezan neska edo andraak gaiti. Dirianak diriala, koru loijagokuak dira oneek.

IV. *Nasaitasuna*. Dantziari ta piestiari jarraituten deutseenak, beste mandamentubak bere ardura gitxigaz austen ditubeenak. Konzienzia nasaikuak. Begiratu errazoe onetan. Orrako plazako piestetara uts egiten ez dabeenak, dinot, diriala pekatubaren bildur gitxi daukeenak. Bidao bat edo juramentu bat alperrik egitia; meza bat ondo entzuten ez jakitia; erdi entzunian edo ondo entzun bagarik geratutia; jaijegun santubetan jokuan, tabernaan, dantzan edo errietaan egunik geijena ta gau zati bat iragotia; umiai aziera galduba emotia; gurasuak gaiti gura dabeena umiak egitia; justizijari ta kura jaunai lotsarik ez artutia; inori ezer ez parkatutia; edozein gaiti deungaro esatia; urtian bein, edo birritan, ta orduban zelanbait baño ez konpeseetia; sarrijago konpeseetan dirianai, Eleisako zeregin santubetara juaten dirianai, ta, eurak legez, nasai ez dirianai, barre ta burla egitia; Jaungoikuaren berbia edo sermoetan esaten dana, txanzatzat ta barregeitzat artutia; berbeetan ta egitadeetan, elduten dirian leku guztian, berdetasuna ta indezenzija erakustia... Nasaitasun au guztiau, dinot, edo, obeto esateko, pekatuteki au guztiau ez eskrupulutzat, ez konpesakizuntzat bere artuten ez ditubeenak, dira, plazaan piestia egiten dabeenak.

V. *Estaduba*. Juaten dirianetati, geijeenak dira libriak. Ezin ukatu legi, arrisku geijago daukeena edade atako persona libriak, bai gizonezkuak ta bai emakumiak, arimako ta gorputzeko onestidadia galduteko. Egija da, gizon ezkondu batzuk bere bagoz, zaartuta, buruba urdinduta euki arren, gaztiak baisen berdiak. Areek bere inundi al badagijee, piestaan izango dira. Ta parian iragoten dan neska bati, geijago ezin badabee, makiliaren puntiaz bada bere, zabalduko deutsee luxurijaren atsa, sarritan ikusten dan legez. Emakume ezkonduak bere bagoz, inoren upako ardaua edaaten dabeenak, askoren karinuari bijotzian leku emoten deutseenak, ta zaartzan, besterik ezinda, ezkontzagintziari emoten deutseenak. Areek bere, oina jaso al badagijee, an izango dira piestaan begi zolijakin. Berbeeta onetan ezer geituta ez daguana, piesta zale guztiak dakijee. Ta egija esateko lekuban, au ta geijago eurak autor dabee.

Emeti ateraten da kontuba, ume kondo batzuk apartau ezkerro, beste plazara piestia egitera batuten dan jentia, dala, luxurijazko gauza loijai inos gogua illundu ez deutseenak. Kastidadia galduteko tentazinoe bat Jaungoikua gaiti bakarrik goitutia zer dan ondo ez dakijeenak. Desonestidateko eskolaan atzijak ta ibilijak; edo atarako presteetan dirianak, bai ezkonduak ta bai alargunak, bai mutillak ta bai neskaak ta bai beste estadukorik badago bere.

Egijazko examina onetati ezaututen da argiro: Piestara duazanak, diriala, luxurijaren surik geijeen daukeenak edadiaren parteti. Luxurijazko gauzeetara gogua geijen konbideetan dabeenak apaindurijaren parteti. Kastidadia galdubak penarik gitxien emoten deutseenak, konzienzija nasaijaren parteti. Ta kondezinoa berdekuak, estadubaren parteti.

Begoz, bada, orain puska baten plazaan tanbolinagaz, esan dan moduko eun, berreun, laudeun, edo geijago gizon ta emakume, sartueran trago bat artuten, edo alkarri karinozko ezauberia emoten, beste plazako dantziari ta piestiari berez legez, darraikozan gauza batzuk gogoratuten ditugun artian.

Piesta zaleentzat ez dago piesta eguna baino priesakuagorik. Orduban dira, goix parteti etxe biarrak gaztiak egitia. Egun atako ta askotan bijamoneko ganadu jaatekua etxera batutia. Painueluak jaboneetia, almidootutia; oinerako ta gorputzerako jantzijari puntubak artutia, kaletia... Guztia da priesia piesta eguna, arrastegijan piestara juatia gaiti. Ta geijenian (ta endamas baseerrietan) aginduten deutsee gurasuak eta uga-zabak gaztai piestara, jai osua izan arren, onako ta alako zereginak egin da andi aurrera, gura badabee. Piesta zaliak egun atan, mezatan eleisaan egon arren, mezarik entzun ez dabeela sinistu ginai, juzgu gaistorik egin bagarik, gogua beste ardureetan euki dabeelako. Itandu bekijue ondo ta eurak esango dabee.

Asko juaten dira piestara, gurasuak nai ez dabeela. Beste asko, aita edo ama eurai bidaoka dagozala. Beste asko, etxeak (endamas aita) ez dakijela, ixilik egindako jantzijagaz. Nundi eta zelan oi dirian piestarako jantzijak eta galaak emakume askoren soinian, sobre daki mundubak. Bada, gauza jakina da, guraso ta ume askoren arteko bake txarrak, asarriak, bidauak ta, eurak esan oi dabeen legez, inpernukuen bitzitzia etxian diriala piesta madarikatubak gaiti. Gurasuak umiai nai dabeen piesteetan ta nai dabeen lagunakin, gau ta egun ibilten isteen ez deutseelako. Ta gura leuken soina egiten ez deutseelako. Ez dira gauza onek aaztu biar, piestako dantzeen gainian berba egiteko.

Beste asko juaten dira gurasuen borondatiagaz ta etxian egindako jantzijagaz. Baina alako gurasuak, eurak bere piestarik piestara ibili ziriannak, edo oraindino dabiltzanak. Desonestidadeko eskolaan atzijak, ondo eldu bagakuak, zaartuta bere berdiak. Ta gurasuak zelakuak, umiak alakuak. Aita berdiaren semia berdia. Ama lojaren alabia loija. Alako guraso galdubak, agineetati ura darijola, itanduko deutsa arratsian alabiari ia dantzara zeinek eruan daben. Loba barririk etxera ez badakarree, beste desonestidade guztia umiak erabili arren adiskide txaarrekin, ez jako alako gurasuari kolorerik mudauko. Umiak pekatu mortalien egon arren, ez deutsee ardura, plaziagazkua ta mundubagazkua egin ezkeru. Dinodan guztia egijia dana ezaututeko, inok dudarik badauka, kontu imini begi, ta ikusiko dau: Seme alabai ta otseginai piestetara ta naasteko dantzeetara juateko libertadia ardura bagarik emoten deutseen gurasuak ta ugazabaak, edozein lagun artetan esaten ditubeela berba desonestubak ta lotsarizko errazoiak, ta egiten ditubeela, arei darraikuezan azalckerija berdiak. Ez da beste testigantzarik biar, areek zer izan dirian, ezaututeko.

Aparteko arduria euki dot beti, piesta ta dantza zalai dotrinia itanduteko. Ta ez dabee sinistuko probau ez dabeenak, ze palta andija daukeen. Ez dakijee geijeenak, salbetako biar dabeena. (Dei egiten jako emen kura jaunen ta konpesore jaunen zelo santubari). Au gaiti bigarren, irugarren, laugarren, bostgarren, seigarren ta zortzigarren Jaungoikuaren agindubetan pekatu mortaltzat edo illgarritzat Eleisako jakitunak erakusten ditubeen ta eurai jagokuezan gauza asko, txotxakerijak ta simplezaak diriala, uste dabee piesta zale askok. Ez daukeez konpesakizuntzat bere. Oh, ez jakinaren sail madarikatubak! Plazako piestiari errionetan berez legez darraikoizan gauza oneen ondorik, ikusi daigun, zelan egiten dan plazaan piestia.

§. II.

Plazako piestia zelan egiten dan.

Abemarijeetan tanbolina ixilduta, geratuteko piestia da, emen examineetan dana. Oh! Au piesta santuba da, esango dabee dantzazaliak. Ta pensau legi zerbait, geijago ez dakijanak. Baina Bizkaiko ta Probinziako piesteetan au ta utsa bat dira. Bideetako etxiak, zelaijak ta sasi onduak ateraten dabee plaziaren paltia. Ta neska baten tronpiak edo soinubak tanbolinarena. Ezpabere esan dagijeela, tanbolina abemarijeetan isildu arren,

zeinbat juaten dirian etxera gabak denporaak emon bagarik. Geijeenaz bere, inok kasurik egin ez deutsan neska epel bat, edo mutil makal bat. Beste gitxi. Ta nos palta dira piesta egunian plazaan, gabak ordubak emonda bere, gizonak eta emakumiak? Nun daukeez etxiak ta noragino juan biar dabee, abemarijeetan tanbolina ixildu arren? Ah! Au edozeinek daki. Estalgi txarra da, piestia ontzat emoteko, abemarijeetan tanbolina ixilduten dala esatia, Bizkaijan ta Probinzian. Justizijak bere au erremedi-jau ezin legi. Etxeetan bai asarre andijak, ta pekatu mortalera elduten dirian okasinoiak ta eskandalubak, askotan, auzuak igarten deutseen terzijuan, gurasuen ta umeen artian, piestati berandu etxera juan dirialako.

Gomuta onegaz guazan plazako piestiari begiratutera. Ez jente pilluari mordo baten, ez bada gauza onerako edo txarrerako jazoten dan moduban. Teoloiija sagradubak gizonaren borondatezko egitade bako-txari begiratuten deutsan moduban. Begiratu daijegun bakotxari banaan, edo binaan, edo irunaan, dagozan moduban ta dabiltzan moduban. Ia zer egiten dabeen; ia zer esaten dabeen. Ta zer ikutsiko dogu plazako jente pilluaren artian? Dinot arima arimati; lotsa nasala eskribiduten. Baina agiriko pekatubak dira, ta esan biar dira. An ikusten da, edade arriskukuak, ardaauak, apaundurijak, konzienzija nasaijak, ta oitura desonestubak daukan luxurija osua. Ikusten da: dantzia ez dabilen denporaan, neska bat, bi edo iru, mutil bategaz, bigaz edo irugaz alkarri eskubak solbardaan edo... iminita, berbeetan ta maitekerijeetan dagozala. Baina zer berba? Arimiari ondo gura deutsanak, alboti bere entzun biar ez ditubanak. Ta ze maitekerija? Eskubakin, begijakin ta arpegiko jeriagaz guztia luxurijaren suba darijona. Ikusten da: dantzia asi dedinian, neskaak armatuta dagozala, abijan goserik dagan txorija amaren janarijaren zain legez, nos nok dantzara eruango ete dituban, goguan daukeen leunkerija ondo erakusten dabee-la. Erri batzuketan neskaak asten dabee ta kunpliduten dabee mutilez edo gizonez dantzia. Itzhusijago ta lotsa galdukuago baino ez da. Ikusten da: dantzarako eske juakoizan andriari edo neskiari, egiten deutzazala milla azinoe ta menio indezente, daroianak, bai eskuti oratuten deutsanian, ta bai dantzariari entregeetan deutsanian, neskiaren edo andriaren aurrian saltoka, txiko ezi bagako edo baso asto batzuk dirurijeela. Ta zeinbat indezenzija geijago egiten deutseen, ainbat dago neskia pozagorik labanckerijaren ta likinkerijaren bitsa darijola.

Modu onetan plazaan dantzia kunpliduten da. Dantzia kunpliduta laster, tanbolinak esaten dau: *Nai dabena nai dabena egin dagijala*, naastia, arin aringia, arreatua ta pandangua jotzen ditubanian. Ya dagoz dantza atan gizonezkorik edu emakume, edo mutilik edu neska. Guztiak, esan

dan legez, onestidadia galduteko ondo prestauta, eskuz esku alkarri orata, naaste mutil biren erdijan neska bat dala, noren seme edo alaba dirian, asko gomuta ez dabeela.

Tanbolinak dino: Gura dabenak gura dabena egiteko orduba dala. Ta egijja esateko, eguzkijari begira bertan pekatu egingo ez badabee, beste desonestidade guztia lotsa bagarik airian darabilee dantza atan. Naaste atan entzuten dan ta ikusten dan guztia, da luxurijaren suba ta keia. Batian, dantza luzian arin aringa gorputzakin alkar joten. Bestian pandangan nos arpegijakin, nos besuakin, nos sabeleekin, nos albuakin alkar ez joko, bai joko neska ta mutil, menio desonestubak ta lotsarizkuak geratu bagarik egiten deutseezala alkarri. Ta bestian, kazubelaan erlia legez, mordo baten gizon ta andra naaste. Ni esaten azartuten ez nasan ezaintasunak, alkarri egiten deutseezala. Neskaak eurak bere, alakuak izan arren, askotan koloriak gorrituta urteten dabeela, andiskotiak dirialako mordo atako pekatubak jente arterako. Dantza atan esaten dirian ta entzuten dirian berba banakaak desonestubak. Begirakuniak eta alkarren jeraak desonestubak. Mosu egiteko ta oratuteko menuak ta oratutiak desonestubak. Gorputzakin alkar jotiak desonestubak. Oinakin magal jotiak desonestubak. Esku estututiak desonestubak... Ta au guztiau dantza bakotxian geratu bagarik neskaak mutilai ta mutilak neska. Zeinbat gabaren urrago, ainbat ezainago, nasajjago ta zatarrago dantza bakotxa. Dantzati urteten dabee sarritan neskaak, eureen iruneko zapijak askatuta ta burukuak okertuta, ikusi bagarik sinistu ezin legijan moduban. Askotan dantza arinian, oin bijak laban eginda, plaziaren erdijan jausita geratuten dira andrazkuak, inok begiratu biar ez deutseen moduban, eskuti dautsanak, kolpez jaso artian; ta jente guztia arixe begira txaloka. Dantzaan sartuten ez dirianak, edo dira, lutubak daukeezanak; ta areek bere gogoz an dagoz. Edo dira, zaar ibilli ezin dirianak. Oneen kondezinoia esanda geratu da. Aguraak badira, ordituta asko. Atsuak badira, ta endamas seme alabaak an daukeezanak, azerija ollua jaaten baino pozagorik dagoz plaza baztar bateti edo bentana zulo bateti dantziari begira arrastegi guztian kansau bagarik. Edo dira, seina egiteko andi dagozanak. Oneek bere borondatez dantzaan dagoz. Baita batzuk gorputzez bere okotzeraginoko sabelagaz justizijaren lotsa arin onian ta naturaleziaren desondraan. Edo dira, dantzara inok eruan ez ditubanak. Oneek enbidijaz ta zeloz murmuretan ta ernegeetan dagoz, inok aintzat artu ez ditubalako. Ez dabee bein bakarrik topau neskaak dirubagaz, dantzara nok eruan. Edo dira, adiskide maite bategaz bakarrian astirotxubago egon gura dabeenak, bestiak dantzan dabilzan

artian. Oneek bere ya ezautubak dira, zer dirian. Beste guztiak dantzan dabiltz.

Dantziaren despeidaan edo amaijan, askotan edo geijeenan, mutila dua, dantzan erabili daben neskiagaz, ta dagoz alkarregaz beste dantzara artian, endamas bere debozinoekua bada, prutia edo erroskaak artuta. Areek dantzaan berotuta, karinua alkarri erakutsita, dantzara eruan dabeelako, neskiak mutilari esker ona karinoz emonda, bakarrian zer esango dabeen ta zer iragoko dabeen, pensau begi, alako ordubeen barri obeto dakijanak. Abemarijeetan geratu dedilla tanbolina. Ez, geratu oi dalako piesta egunik erdijeetan ta gitxijagotan bere. Baina izan dedilla alan. Bada, despeidako jentiaren urteneria da guztien aazkarrija. Guztiak dakuseela ta dantzubeela, egiten dira urtenera zikin atan neskeen ta mutileen artian, nok nori asko ez dakijala naastian, tokamentu loijak, oratute loijak, mosuka loijak, eskuka loijak, pekaturoko konbit erabagijak ta beste luxurijaren asmuak topau dituban ta esan legizan berdekerija altubak, klarubak ta zatarrak. Neska bata egiten dau garraasi bat. Bestiak silijo bat. Bestia asarratuta, asten da lotsagalduko diadarka. Bestiak bardin egiten deuta bidao bat, oratu deutan mutilari edo gizonari, ordukua ya guztizkua dalako. Alan duaz plazati etxeruz aldi baten naastian ta morduan ajuika, diadarka, barreka ta oratuka, luxurijaren pestia ta atsa darijuela, bakotxa bere lagunagana ta bidera batu artian. Etxia urrinago daukeenak, urteten dabee, oi danez, leenago plazati. Urraago daukeenak, berandubago. Baina gabak ordubak emonda bere, ez dira palta, ez plazaan ta ez bideetan neskaak eta mutilak. Piestati etxeruz nekez dua inor bakarrik, ordiren bat ez bada. Geijeenan neska bat ta mutil bat alkarri eskuti edo samati oratuta. Edo neska bat mutil biren erdijan; edo mutil bat neska biren erdijan, alkarri dautseela, esan dan moduban. Ta geijeenak, aurrekuak ondorenguai ta ondorik duazanak, aurrerago duazanai, burla desonestubak alkarri egiten. Neska bat, mutil bat albuak ez dabela, piestati etxera nekez. Areek bidian illunian (bada abemarijeetan tanbolina ixildu zanian, plazati urten ebeen leenenaz) edo legua bat bidian, edo legua erdijan, edo geijaguan etxeetara artian zer egin al dagije, amar urteko umiak bere bakijee.

Kale barruko dantzarijak ez dira segurubago geratuten eureen tanbolin egunetan, bestiak baino. Ta onen errazoia emongo da zortzigarren errespuestaan, emen esaten danaz gainera, itsuba ta gorra ez daganak aituteko ta ezauteko terzijuan.

Ara emen, zelan egiten dirian plazeetako piestaak. Ezer bere ez dot esan, geituta. Bai asko gitxituta, zatarkerija desonestu guztiak paperian ez imintiarren. Geure errijeetako piesta bat edo bi asi ta amaitu kontuz ikusi

ditubanak, ta euskal-errijetako jentiairen ta etxeen barri dakijanak, ez deust ukatuko, esan dodan berba bat. Piestetan sarri gogoz ibili dana bada, esango dau: daukeen baino etxura obia emon deutseedala. Ta ez dira emen kontuban sartuten, dantzia emon jakuelako edo emon ez jakuelako, kopradijeetako ta alboerrijetako jentiaak atera oi dituban okasinoiak, gorrotuak, bengantzaak, burrukak, makilakaak ta gizon illtiak bere bai, izan arren kasik piesta guztietan gitxiago edo geijago. Itxi dagijeegun, bada, tertzijo onetan Plazako Dantzai. Ta ikusi daigun, Espiritu Santubak ta Eleisiaren Gurasuak zer dinuen naasteko dantzaak gaiti.

§. III.

Eskritura Sagradubak eta Eleisiaren Gurasuak naasteko dantzaak gaiti dinuena.

Leku askotan esaten deusku Eskritura Sagradubak, ze kondizinoetakuak dirian naasteko dantzaak. Ez da nire gogua, guztiak ez eze gitxiago bere emen imintia. Testamentu zaarreko ta barriko liburu guztietan dagoz sentenzija edo esan era batzuk, pedia daukan kristinaubari ikara eragin legijueenak. Irakurri bediz Job, Isaias, Daniel, Salomon, Ebanjelijua ta san Paulo, ta eurak kenduko deutsee, salbau gura dabenari, okasinoe galdu areetan ta arei darraikuezan pekatu inpameetan sartuteko gogua. Esan bat edo bi gogoratuko ditut, geure plazeetako dantzeen sarija ondo autor dabeenak. Dino Espiritu Santubak leku baten: *Ganadu aldriak legez, urteten dabee pekatarijeen umiak soinubagaz; dantzan ta saltoka dabiliz soinubaren otsian; eureen egunak iragoten ditubee alegere ta pozik, ta istante baten jausten dira inpernura. Et in puncto ad inferna descendunt.* Beste leku baten dino: *Emakume dantzaarijaganik apartau zaitte, bere artia gaz ta enkantubagaz galdu ez zigizan. Ne forte pereas in efficacia illius.* Beste batzuk irakurten dabee: *Kantaarijaganik.* San Ziprianoren eritxijan bijak, emakume dantzarija ta kantaarija bardinak dira, gizonak galduteko. Beste leku baten dino Espiritu Santubak: *Siongo alabak ibili ziriala, eureen burubak jasota, samaak armatuta, apainduta begirakune maiteetan eskubakin txaloka ta oinakin dantzan. Alan ibili dirialako, Jaungoikuak kenduko deutseezala Siongo alabai eureen apaindurijaak, mutilduko deutseezala eureen burubak, ta emongo deutseeala buruko apaindurijaren lekuban kalba gorrija, loreen lekuban atsa, ta zinteen lekuban kordelak ta zilizijua.* Eskritura Sagraduko leku oneetan (beste jazo ta esan askori itxita) geure

piesteetako dantza madarikatubak Jaungoikuaren gorrotua ta zamaija eureen gainian daukeena, edozeinek dakuts.

Naasteko dantza inpameen gainian Eleisiaren Gurasuak ta santubak dakarreezan errazoe asarriak, esatez amaitu ezin legiz. San Juan Krisostomok esaten dau: *Dantza nasaija daguan lekuban, dago diabruba.* Ez eutskuzan Jaungoikuak oinak emon, dantzan egiteko; ez bada modestijaz pausu egiteko. *Piasta orreetan diabrubak dantzan egiten dau; ta demoninuen aguazillak engaineetan ditubee gizonak... Oraingo dantzeetan ez jako samia ebaten san Juan Bautistari; baina illten dira kristinaubeen arimak.* San Efrenek dino: *Ez dedilla inor engainau. Inok bere ezin serbidu legizala ugazaba bi. Inok bere ezin legijala Jaungoikua serbidu ta diabrubagaz dantzaan egin... Dantzia daguan lekuban, dagozala okerreriya guztiak. An daguala emakume galdu lekuba, aingeruben tristezija ta diabrubeen poza ta piestia. Goxian eleisan ta arratsaldian dantzan diardubana, goxian Jaungoikuagaz ta arratsaldian diabrubagaz daguala.* San Ambrosiok, san Ziprianok ta Tertulianok geijago eskribidu ebeen piesta galdubeen ta naasteko dantzeen kontra. Geure errijetako piesteetan ta dantzeetan ikusten da, areek kondeneetan ditubeen pekatubak ta okerreriya. San Ambrosiok dino: *juizijua ta modestija daukanak, ez dabela dantzan egiten... Adulterijaren alabia dala, dantzan egiten dabena... San Ziprianok dino: Ze zorakerijak artu ete ditu kristinaubak... demoniua asmantako dantza loijak, onak diriala esateko? Santo Tomasek dino san Agustinegaz: *Domekeetan ta jai egumetan dantzan egitia, pekatu andijagua dala, soluan nabasen edo etxian gorubetan egitia baino.* Obeto gordeko ebeela, (edo pekatu gitxiagogaz) judegubak zapatuba nabasen edo gorubetan eginagaz, dantzan eginagaz baino.*

San Basiliok dino naasteko dantzeetan dabilzan emakumiak gaiti: *Zeintzuk gaiti negar egingo ete dot? Ala ezkondu bagakuak gaiti, ala ezkonduak gaiti? Ezkondu bagakuak birjimidadia galduta, biurtuten dira etxeetara. Ta ezkonduak ez deutsee kastidadia gordeetan senarrai. Bada, dantzan dabilzan emakumeetati, banakaren batzuk geratuten badira gorputz osuagaz (pornikau bagarik), areek bere arimako kastidadia galduta, loituten dira. Santu onen eritxijan, nos kontauko ete zituban Eleisa Ama santiak, edo nos iminiko ete lituke birjineen artian, erri oneetako piesteetan ta naasteko dantzeetan ibili dirian emakume libriak, gero santa andi egingo balira bere? Bada, dinuanez, inok ezautu ezin legizan banakaak baino ez da geratuten gorputz osuagaz. Ta areek bere arimako kastidadia galduten dabee dantzeetan. San Antoninok dino: *Dantzarijak diabrubari bidia presteetan deutseeala, diabrubagaz inpernuban agertuko diriala... Soloko koko saltokarijak laboria galduten daben legez, emakume dantzarijak arimaak galduten ditubeela... Dantziak inpernuko pozuti urten dabela... Inpernuko labati kee atsitubak urteten**

daben legez, naasteko dantzeetati luxurijaren subak urteten dabela... Gizon ta emakumeen naasteko dantzia demoninuak darabilela, arimak galduteko... San Karlos Millango obispo andijak ta giza aldi oneetako Eleisiaren argijak liburu oso bat eskribidu eban dantza naastekuen kontra emeretzi kapitulugaz ta amairu *konklusinoe* edo amaigaz. An erakusten dau Santubak Eleisako Gurasuen, jakituneen ta errazoiaren goitute osuagaz, esan dirian naasteko dantzai jarraitutia pekatu mortala dana. Ta dino: *Naasteko dantzaan oi dan nasaitasunari ta okasinoiari beginratu ezkerro, ez dauka inok zetan pensau, estubak gariala, naasteko dantziari jarraitutia pekatu mortala dala, erakusten dogumian.*

Au da Eleisiaren Gurasuen berbetia naasteko dantza galdubeen kontra. Ez zirian Guraso santu ta zeruko dotriniaren erakusla jakitun areek, geroko eskolau batzuk legez, dantzaak *per se* ta *per accidens, secundum se* ta *per abusum, in genere suo* ta *per malitiam* erabagiten ibili. Ezbada begiratu eutseen gizon ta emakumeen arteko naasteko dantziari, giza aldi guztietan jazo dan moduban, jazoten dan moduban ta jazoko dan moduban, (egiten bada) Adanen seme alabaak bitzi dirian artian. Au ondo ezaututa, ondo sinistuta, Jaungoikuaren mandatarari areek euren liburubeetan esanda itxi ebeen kristinau guztienzat naasteko dantzaak gaiti, ordikerija, gorrotua, murmurazinoia, soberbija, batioukatutia, sakrilejijua, luxurija, pornikazinoia ta beste pekatu ezainak gaiti esan ebeen baixen deungaro. Gizon ta emakumen naasteko dantziari esaten deutsee Eleisako santubak berbaan berbaan: Inpernuko pozuba, Babilonijako labia, errijetako pestia, pekatu guztien erne lekuba, luxurijaren eskolia, kastidadiaren galdugarrija, diabrubaren txirrintolia, satanasaren saria, demoninuen jokua, piestia, sortia, Jesukristoren desondragarrija, kristinaubeen lotsagarrija, bautismoko promeseen ukagarrija, aingerubeen tristezia, birjineen ondamentidija, adulterijogina, lapurgina, gorrotogina, zelogina...

Au esaten dabee santubak naasteko dantzaak gaiti. Zer esango ebeen, geure plazeetako dantza desondraubak asi ta amaitu, etxian urteten daneti ta sartu artian, ikusi balitubee? Nos absolbiduko ebeen guraso bat edo ume bat, berarijaz olgetia gaiti dantza madarikatu orreetan dabilena ta ibilteko ustia daukana? Eurai itandu. Eleisa Ama santiaren Batzaarretako neurgarrijak ta kristandadeko agintari jaunen ordenaak bere bardin kondeneetan ditubee naasteko dantzaak. Baina, ze kristandadeko? Erromako jentileenak irakurten dira dantza galdubeen kontra, errijeetako ta pamelijetako bakia ta matrimoniuak galduten ditubeelako. Esan danagaz aaztu bagarik, ikusi daigun, teolojija sagradubaren erakuslaak ta errazoiak eurak gaiti dinuena .

§. IV.

Theologubak ta errazoiak naasteko dantzaak gaiti dinuena.

Ez da nire gogua, sail au luzatutia; ezbada ainbat laburren ta argiruen imintia. Liburu andijak eskribidu legiz, asko kansau bagarik, leenagoko giza aldijetakuak esan dabeena, batuten asi ezkerro. Eleisiaren Gurasuak gorrotoz begiratu badeutsee naasteko dantzai, areen ondorengo teologu edo *moralistarik* juizijozkuenak ez deutsee obeto begiratuten. Dinot: *Juizijozkuenak.* Bada, beste gauzarik eskribidu dabeenak, inok irakurten ez ditu, eureen inozenzijari ta penseeta modubari barre egiteko baino. Bat edo biren esanak nik iminiko ditut, ta beste batzuk izentau.

Leleengo lekuba errazoiagaz euki biar dau Benedikto XIV. ez estutzat, ez nasaizat irakurla batek bere ez daukanak. Onek dino, beste santu ta erakusla asko izentautu: *Gizon ta emakumeen arteko dantza naastaubak, eurenaz pekatu izan ez arren, egiten dirian moduban, pekatu diriala. Kura jaunai ta konpessore jaunai jagokuela, gizon ta emakume guztiai ondo aituten emotia: ze okasinoe andija ta peligruba dagnan naasteko dantzeetan; ta pekatu egiteko peligru andira duazala, ara duazanak.* Belarmino kardenal , jesuita beneragarrijak dino: *Adulterijua ta pornikazinoia pekatu badira, ez dakijala berak, gizon ta emakume naaste dantzan ibilitia, zelan pekatu izango ez dan; dantziak atara konbideetan dabela ta...* Zuk, dino kardenal jaunak, *gaztetasunaren subari ezarten deusaztu ardanaren suba, jua ta etorri, egon ta ibili ta kantau egiten dozu neskaakin, ta ez dot nik zu gaiti gauza txarririk pensauko?*

Aita Paulo Seineri , Itelijako misinoe jakitunak ta zelotsubak, leenagoko erakusleen esan era guztiak bardinduta ta alkartuta, erakusten dau: *Dantzia berez pekatu izan ez arren, egiten dan moduban, naasteko dantzia luxurijaren biztugarrija ta berogarrija dala; ta txito errazto iragoten dala pekatu izatera. Kasuistaak bere ez dabeela au ukatu; ezbada, naasteko dantzaan pekatu egiteko dagnan okasinoia gaiti, guztiak erakutsi dabeela Eleisako santubakin, dantzuak pekatu mortalekuak diriana.* Aita Baltasar Frankolinok dino: *Eguzkijaren urten erati sartu eraraginoko jakitun guztiak kondeneetan ditubeela naasteko dantzaak Jaungoikuaren kontrako pekatu anditzat.* Dotrina au berau erakusten dabee, bakotzak bere lekuban ta bere sailari jagokan moduban: Natal Alexandro, Juan Pontas, Lamet, *mo* Jerson, Salbiano, Juan Nider, Kolet, Reiffest, Ferraris, Jeneto, Martxant, Konp. Salm., El R. P. Fr. Diego de

Kadiz, Mansi, Poujet, R. P. Fr. Franzisko Antonio de Palazios, D. Juan Antonio de Mogel... Enpin, esan daigun era batera san Karlos Milango obispo jaunagaz: *neque vero hodie quisquam est paulo prudentior, qui choreas non detestetur*. Edo, esan daigun Benedikto XIV.: Eleisako erregeleen, santu-been ta erakusleen dotrinari itxita, libertadia ta nasaitasuna gura dabee-nak, berba egiten dabeela naasteko dantzeen pabore. *Infelizes Abogados del libertinaje* esaten deutsee alakuai Benedikto XIV. Ez dago, Jaungoikuaren legia erakusteko uste onagaz plumia eskuban artu dabunik, ez *kasuistarik*, ez *probabilistarik*, zelan egiten dirian entzun ezkeru geure plazeetako dan-tza naastaubak, pekatu mortalaren beeko okasinoetzat emoten ez dituba-nik. Baina zer egingo dabee gitxiago, dotrinia dakijeenak ta juizjua dau-keenak, berarjaz jentia engaineetara ez baduaz, pekatu eragiteko? Ez dau Ebanjelijoko erakutsijaren errazoe agirijak au esaten? Ikusi daigun.

ERRAZOIA

Errazoe au ezaututeko, ez daiguzan kontuban sartu, geure plazeeta-ko dantzaak diriala mediyo zuzen, errijeetan, kopradijeetan ta pamelijetan jagi oi dirian okasinoiak, burrukak ta lutzaroko gorrotuak; bengeetako atajadiaren zain urrengo piesta egunera edo erromediya egunera artian egotia; gurasuen ta umeen arteko bidauak, bake txaarra ta gaineko egu-neetan alkarri berbarik egin gura eza... Ez daigun kontuban sartu, piesta eguna jaijeguna bada, egun guztia diabruba, munduba ta aragija serbidu-ten iragotia; Jaungoikuagaz bere ez akordeetia; ta, berbeeta onian, meza-rik bere ez entzutia. Ez daigun kontuban sartu, piestia ta dantzia dala mediyo baseerri etxeetan egiten dirian kastu alperrrikakuak, banidadezkuak ta neurri bagakuak. Bakidaz Bizkaijan, eurak zinuenez, piesta egun bako-txeko kastuba eun dukategaz egiten ez dabeen baseerri etxiak. Ta urte askotan alan. Ez daiguzan kontuban sartu, plazarako ta piestarako egiten dirian lapurretak ta andi ateraten dirian ordikerijak, joko txarrak ta beste maldadiak. Alderatu daiguzan oneek guztiok buruti sinplezatat ta txo-txakerijatzat, errijetako dantza egun guztietan, bat itxi bagarik, jazo arren.

Ta esan daigun, kastidadiaren kontra diriala pekatu mortaleko okasi-noe urrekuak. Ez gaitez an aztu, erri oneetako plazeetako dantzaak zelan egiten dirian. Gogoratu daigun, Eskritura Sagradubak, Eleisako santubak ta jakitunak eurak gaiti dinuena. Irakurri daiguzan, Eleisiak kondena-ta daukazan, luxurijari su emoten deutseen ta aren okasinoiak parkatuten

ditubeen esanera galdubak, *proposizinoe* kondenaubak. Alexandro VII. 40, ta 41. Inozentio XI. 1, 51, 57, 58, 60, 62 ta 63. Alexandro VIII. 2.... Nasaitu daigun dotrina au, al daigun guztia, dantza zaliai gusto emoteko. Ta, erakuslarik oneenak ta geijeenak esan arren, borondatez ta ezauberaz izan ezkeru, ez daguala seigarren agindu santubaren kontra, beste agindu askotan legez, gauza gitxirik edo pekatu benialik. Imini daigun dudaa-n gauza au. Ta esan daigun: Kastidadiaren kontra pensamentu, berba, gura-ri edo egitade loi bati puska baten bijotzian ezauberaz ta naiz leku emon deutsanak, gitxija ta ezer eza dala berak uste izan arren, ez dabela jakingo erijotzako ordu artian, ala pekatu mortala ala beniala egin dabene. Ebanjelijoko erakutsiti asko urten bagarik, erakuslarik geijeenak esango deutseela: *Pekatu mortala dala, alan kastidadiaren kontrako gauza loijari ezauberaz bijotzian leku emotia*. Baina onei guztioi erabatera itxita, guazan geure sailaren itura zuzen zuzen ta esan daigun.

Kristinaubeen dotrinaan kastidadiaren kontrako pekatu mortala da, premina bagarik berba desonestubak esatia, gustoz barre eginda entzutia, oratute edo tokamentu desonestubak egitia, inok egin dagijozan istia, eskuka loijak egitia ta noberari egiten bestiai istia; endamas gizonezkuak emakumiai, ta emakumiak gizonezkuai. Baita pekatu mortala da, alako gauza loijak esateko, egiteko, entzuteko, ikusteko, erasoteko ta eragiteko okasinoera ta peligrura bere guraz borondatez ta ezauberaz premina bagarik juatia, ta alako lekuban egotia bere.

Baita da egijia, plazako piestara ta dantzara duazanak, (guztiz itsubak eta gorrak edo umiak ez badira) ondo dakijeela bigarren juate aldiko: juat-en dirian guztian, edo piestaruz, edo piestaan, edo piestia amaituta, edo obeto esateko, leleengoti azkenera luxurija guztiaren testigu izatera dua-zana. Ondo dakijeela: Kastidadiaren kontrako pekatu mortalak, berba loi-jak eta zatarrak; eskuka ezainak eta desonestubak gorputzakin alkar jote lotsarizkuak; txantxeetan benetan pekatu egiteko konbit klarubak; mosu-ka zikinak ta errazoe indezientiak ta itzhusijak; ondo dakijeela, dinot, bai gizonak ta bai andraak, bai mutilak ta bai neskaak, duazan guztian, luxu-rijaren sutegi ta ats zikin au guztiau ta geijago ikusiko dabeena, entzungo dabeena ta sentiduko dabeena. Ondo dakijeela (betikua dalako) eurai bere sarritan, edo geijeenian, edo beti esan deutseezana, ta egin deutseezana pekatu zatar, loi areek guztiak. Baita: ez gitxitan, ez bada geijeenian, ta gei-jeenak beti, eurak bere esan ditubeela ta egin ditubeela loikerija areek; ta besteen esanagaz ta eginagaz barre eginda alegrau diriala. Ezin inok ukatu legi, dantza zaliak au ondo dakijena.

Baita egija da, gizonak eta emakumiak, mutilak ta neskaak ezeren bere premina bagarik, ez kleituban, ez aziendaan, ez osasunian onerarik edo probetxurik ez daukeela, eureen guraz ta naiz, begijai, belaarrijai ta gorputzari gusto emotia gaiti, eureen burubak erakustia gaiti, ta esan dan saltsa zikin pekatuzkuan ibiltia gaiti, duazala dantzara. Duazala, luxurrijazko pekatu mortalak esaten dirian, entzuten dirian, penseetan dirian, ikus-ten dirian, egiten dirian ta eragiten dirian okasinoe jakinera. Ta, esanak, eginak ta eragina ontzat emoten ditubeen lekura edo bidera.

Ta au onan izan ezkerro, esango dau ebanjelijua sinistuten dabeneak, edo Eleisa Ama santiaren semek, alako dantza galdubeetara bere guraz juatia, ez dala pekatu? Irakurri dau inok kristandadeko liburutan, alako okasinoe jakinera premina bagarik bere naiz juatia, ez dala pekatu mortala? Esan daigun, bada, euskal-errijetan, esan dan moduban ta jazoten dan moduban, plazaan tanbolinagaz egiten dirian naasteko dantzaak, abemarijeetan tanbolina ixildu arren, pekatu mortaleko okasinoe urrekuak diriala. Nezesidade ta premina bagarik, ondo dakijeela, juaten dirialako, kasti-dadiaren kontrako pekatu mortalak agirijan beti egiten dirian olgeetara ta dantzara.

Esan daigun geijago: Ez daukala konpesorek Eleisako dotriniaren erregela edo neurgarririk, ez erakusleen esanik, alako dantzeetara duazanak, leen juana garbatu ta ostera ez juateko asmua artu artian, pekatubee-tati askatu edo absolbidu legizala, esaten deutsanik. Ez dago onako erakutsirik Eleisa Ama santan. Ezin konpesorek pekatubee-tati librau legi, alan pekatu dan okasinoe jakinera bere guraz doiana, okasinoiari isteko berbia emon artian.

Ara emen zerbait argituta, asieraan imini neban amaija edo *konklusioia*. Plazako dantzaak zelan egiten dirian esanagaz; Espiritu Santubari ta Eleisiaren Gurasuai entzunagaz; ta geure sinistukizuneren erakuslak ta errazoiak curak gaiti dinuenagaz. Bitati bat: Edo probau, dantza plazako orreek, esan dan moduban egiten ez diriala; ta, Eskritura Sagradubaren, Eleisako Gurasuen ta erakusleen liburubetati atera dirian esanak guzurrak diriala; ta, imini dan errazoiak bere zatijeetan uts uniak daukazala ta ondo amaituten ez dabela. Edo autortu ta konpesau, esan dirian dantzaak, pekatu mortaleko okasinoe urrekuak diriala; ta oni darraikona.

IV. KAPITULUBA

Erromedijen, bigiren ta saraubeen gainian

§. I. Zer dirian erromedijak.

§. II. Zer dirian bigiraak.

§. III. Zer dirian saraubak.

§. I.

Zer dirian erromedijak

Dantzazaleen urten erai edo argumentubai erantzutera orduko, pensau dot, erabagi biar ditudala, zer dirian erromedijak, bigiraak ta saraubak. Oneen ondorik eranzungo jakue era batera guztien erraparubai.

Erromedija gaiti ez da emen beste gauzarik aituten, ez bada promesaren, santubaren edo santiaren atxekijagaz erbestera juanda, erriko ta erbesteko gizon emakume naaste, bidian ta erromedijako lekuban egiten dabeen piestia ta dantzia. Errikuentzako da piesta eguna, ta erbestekuentzako erromedija eguna. Erromedija batzuk egiten dira errijetako eleiseetara. Baina geijeenak basoko edo mendiren bateko ermitara. Nik izentau bagarik daki jentia ondo, onetariko ermita asko dagozana Bizkaijan ta Probinzijan. Ta urrin errijetati legua askuan jentia juan oi dana erromedijara piesta egunian. Ermiteetako erromedijak nos asi zirian, zegaiti asi zirian ta dagozan terzijora zelan etorri dirian esatia, sail luziagua da ta orain paltarik egiten ez dabena.

Esaten da, bada: Tanbolinagaz piestia ta naasteko dantzia egiten dan erromedijara, dantzan naaste egitera, olgeetara ta ibiltera juatia, inozenteen bat ez bada, pekatu mortala dala besteentzat. I. Plazako dantzeen kontra esan dirian errazoiak gaiti. II. Erromedijeetako piestaak bide luziagokuak dirialako. Juan edo etorri, ta askotan juan ta etorri gabaz egiten dirialako. III. Alako erromedijeetako dantzeetara ta piestara jenterik nasaijeena ta galdubeena juan oi dalako. IV. Gizonezkuak ta emakumiak naaste lotsa bagarik, eskandaluba emoten dabeela, bideetan bere irago oi dirialako. Au gaiti, plazako dantza naastauba okasinoe urrekua bada, esan dan legez, erromedijeetakua deunguagua da. Inok egingo baleu promesa ez jakinian, erromedija egunian santuba edo santia bisiteeko, uste dot,

egun atan esan dan moduko piesta ta dantza nasaija an egitia asko dala, promesa beste egun baterako isteeko, okasinoera ez juatia gaiti. Errromedijara juanda, an ibilteko atxekijatzat egin badau promesa, gazte askok gurasuak engaineetako egin oi ditubeen legez, uste dot, ez dala promes balijokua ta ez daguala kobru emonkizunik. Ez da santuba edo santia ondreetan alako piesta ta dantzeetan, ez bada diabruba. Ez da emen ezer esaten, errromedija eguna domeekia edo jai osua bada, egun a bideetan ta bertan gizon ta emakume naaste dantzan txilibituen, pandereten, tronpeen edo neskeen soinubagaz iragotia gaiti. Bada, au irugarren agin-dubaren kontra berez pekatu mortala dana, edozeinek daki edo jakin biar dau.

§. II. *Zer dirian bigiraak*

Bigiraak dira beste olgeeta batzuk baseerri etxeetan mutilak eta neskaak gabaz egiten ditubeenak. Olgeeta oneek guztiz dira ezainak ta galdubak.

Egija da, ya etxe gitxitan egiten dira. Ta auzuak ondo deritxuela, baten bere ez. Onetariko bigiraak izaten dira baseerrijeetan, edo ezpate-tiaren, edo gorubetiaren, artozuritutiaren, edo gazteen aparimerijenda baten ondorik. Auzo erako ta urrinagoko neskaak eta mutilak batuten dira bigiria egiten dan etxera gabaz, ta naaste egiten dabee lotsa bagarik, nai dabeen guztia. Ez oi da ezkaratzeko suba baino beste argirik ta bera bere ez beti ixiota. Jente guztia dago edo dabil nastian. Batian kanpora urten, bestian barrura sartu. Bestian ezkaratz baztar baten illunian; bestian dantzan edo pandangan edo beste asmo txaarragoren bat egiten. Bigireetan egiten dira gauza batzuk ain loijak eta desonestubak, eze turkubak eurak bere lotsatuko litzatekez, ikusiko balitubee.

Umia nintzarian bigira baten edo bitan neuk ikusi ta entzun nituban zikinkerijaak, ez ezkaratz baztar baten edo apartian isilik, ez bada ogetaz lagun asko neska ta mutil egozan ezkaratz betian, klaru guztien aurrian, ezin esan legi, ze ezainak zirian. Ume kondua nintzan, baina ondo daukat goguan nok zer esan eban ta zer egin eban ta zelan guztiak olgeetan zirian. Ez dira, bada, predikadoreen pulpitoko esanagaz inozenteen begijak argituten, ez bada zeubeen etxeetako berba ta egite deungeekin. Bigiriaren denporia da gaba. Gabaz juan, gabaz ibili ta gabaz etorri. Emakume

ezkondurik inos bere ez edo txito nekez. Gizon ezkondurik bere ez, berdeskaren batzuk ez bada. Mutilak eta neskaak dira, illuna baino beste testigurik ez daukeela, zein baino zein nasaijago ta lotsa galdukuago, bigiria egiten dabeenak. Bigiraan egiten dira olgeeta modu asko dantziatz ta pandanguaz ostian. Oneen izenak ondo dakijeez baseerritarrak, nik esan bagarik bere. Baina guztiak dira desonestubak ta txito ezainak.

Bigiria gaiti esaten da, bada: I. Bere etxian bigiria egiten inori isteen deutanak egiten dabela pekatu mortala, etxian leku emon deutseelako. II. Besteen pekatubak bere etxeko burubaren konzienjijara duazala. III. Bigiraan alan dantzan, pandangan ta asmo lojjeetan dabilzianak egiten dabee pekatu mortala. Atarako gauzaak entzuteko, ikusteko, egiteko... okasinoe agirian ta jakinian eureen guraz sartuten dirialako. Ta ez da asko esatia: geldi nenguan lekuti artuta, dantzara bigiraan eruan nindubeen, emakume askok esan oi dabeen legez, eureen burubak garbituteko. Lotsa gitxiko mutil edo gizon batek atera legi kolpez artuta, dantzara edo pandangora bigiraan, bere lekuban geldi daguan emakumia edo neskatillia. Baina, gura badau, laster librauko da naaste atati. Bada, derrigorrian ta berak nai ez dabela, ez dantzan ta ez pandangan egingo dau inok agaz. Onako atxakijaak ez deutzaz inos sinistuten emakumiari juizijua daukanak. Eurak nai dabeeleko dira eureen dantzaak ta pekatubak. Ze gitxi egingo leukeen alako neskaak dantzan... morrosko bategaz! Zegaiti? Morroskuagaz olgau gura ez dabeeleko. Nai ez balebee, bestek bere eragingo ez leuskijue. IV. Alan bigirako olgeeta desonestuban dabilzianak inok absolbidu ezin legiz, eginak garbatu ta ez egiteko asmua edo proposituba artu artian. Ta ain gitxi, bere etxian bigiria egiten dabena.

Ezpatetara, gorubetara edo beste gau biar batera juatia ta an, esan dan moduban, bigiraan ibiltia gauza bi dira. Bata emakume ta neskatilla ondrau askok egiten dabee, bestia egin bagarik. Askok auzo erako artu emonai kobru emoten deutsee, bigirako naaste loirik eureen etxeetan egiten itxi bagarik ta inoren etxera duazanian egin bagarik. Bestiak bere egin legijee, nai izan ezkerro.

§. III. *Saraubak zer dirian*

Sarauba, esaten da emen dala andi etxe baten, gizon eta emakume naaste, gabaz egiten dabeen dantzia ta olgeetia, etxeko ta kanpoko, eureen

tariko edozein barruban sartuten diriala. Onetariko saraubak eta bigiraak alkarren lagunak dira. Bigirara auzo erakuak duazan legez, sarauba bere auzo erakuak duaz. Bigiria gabaz egiten dan legez, sarauba bere bai. Bigirara gaztiak duazan legez geijeenan, sarauba bere bai. Nekezarijeen sarauba da bigiria. Ta andikijeen bigiria da sarauba. Izenak mudeetan dira. Olgeetia ta desonestidadia bijeetan dabil airian. Ez dago Jaungoikuaren aurrian donik ez doinarik, ez bada egite onak edo txarrak. Baseerriko mutilak eta neskaak etxe baten sartuta gabaz olgeeta loijeetan ibiltia pekatu bada, andi etxeetako jaunak eta seinorak, zaldunak eta damaak gabian alkarregana batuta dantza ta olgeeta nasaijeetan naaste ibiltia bere pekatu da. Itanduko baleustee zein dirian txarrago, bigiria ala sarauba, esango neuke: Bigiria zatarrago ta itzhusijago, baina sarauba txarrago ta gatztsubago edo malezijosubago. Bigiraan kolpe baten emoten jakue begijai ta belarrijai kastidadiaren kontrako lotsaari andijagua; baina sarauban emoten jakue aragijari ta luxurijari su gorijagua. Bijeetan, bai bigiraan ta bai sarauban, dauka luxurijak mai presta janari ugarijagaz. Baina sarauban obeto gisauba ta gozuagua. Ta au errazoe asko gaiti.

I. Sarauko jentiaeren jantzi armatuba gaiti. Bada, jente apainduba ta ondo baino obeto apainduba juaten da andikijeen bigirara. Ez dinot ezer arako bularrak, idunak ta besuak agirijan edo guztiz agirijan baino aragijarenugarrijago, andikijeen bigirara daruezan andra edo neska loijak gaiti; ez bada, dinot, kaballero edo zaldun, señora edo dama, dana dala, juaten dala ondo apainduta bigirara. II. Andikijeen aziera biguna ta leuna gaiti. III. Eureen malezija aurreratuba ta gatxerako jakiturija goixtarra gaiti. IV. Eureen gorputz atseenak ta gitxi domaubak gaiti. V. Eureen bigireetako musika ta kanta indezente ta odolberozailiak gaiti, zeintzuk dirian luxurijaren azogia ta aragijarenugarria. Saraubari darraikoan kondezinoe oneek, airian darabilee olgeeta galdu areetan luxurijaren suba ta desonestidadia. Ta oraindino geijago, Tertulianok dinuan legez, eureen saraubetako luxurija inos oztu ez dakijuen, neguban bere jantzita eukiten ditubee andikijak eureen bigira edo saraulekubak. Bada, baseerrijeetako bigiraak badira pekatu mortalekuak, esan dirian errazoiak gaiti, andietxeetako saraubak malezija geijago, luxurija sutsubago ta pekatu geijago daukeenak dira. Alan pekatu mortala da, esan dan legez, sarauba egiteko salia edo etxia jentiaeri emotia. Pekatut mortalerako bidia inori emoten jakolako. Pekatut mortaleko okasinoe urrekua da alako sarauko dantza nastia ta olgeeta indezentia. Baita, bere naiz, alako dantza naastau loijan ibiltia bere. Ta egina garbatuta, ostera ez egiteko asmua artu artian, ez kaballeruak, ez seinoraak, ez zaldunak, ez damaak ez dagoz prest konpeseetako;

ezin inok absolbidu legiz. Irakurri bedi, erraza da ta, leen izentau dan Aita Kadizen karta juizijozkua. Noberak obeto ez badaki, an ikusiko dau zer dirian saraubak ta saraudunak.

Emeti ateraten dan kontuba da plazako naasteko, erromedijetako, bigireetako ta saraubeetako esan dirian dantzai jarraitutia, pekatu mortala edo illgarrija dala. Onen errazoa da esan dirian olgeetaak pekatu mortaleko okasino urrekuak izatia. Plazako, erromedijako, bigirako ta sarauko dantzaan, gizon ta emakume naaste egiten danian, beti dagoz berba loijak, eskuka desonestubak, egitade torpiak, menio lotsarizkuak ta luxurijaren azalkeria ezainak. Onako Eleisa Ama santiak pekatu mortaltzat erakusita daukazan gauza desonestubak edo kastidadiaren kontrakuak esan, entzun, ikusi ta, edo noberari edo albokuari, nai dabela edo nai ez dabela, egiten sentidu bagarik, ez da olgeeta inpernuko areetati etxian sartuten inor amarreti irutan; begaz, plazako, erromedijako, bigirako ta sarauko dantza naastubak, kastidadiaren kontrako pekatu mortala dirian gauza desonestubak esateko, entzuteko ta sentiduteko okasinoe urrekuak dira. Pekatut mortalaren beian eragotzita dagozan kastidadiaren kontrako gauzaak esateko edo egiteko edo entzuteko edo eragiteko okasinoe urrekora bere guraz juatia, olgeetia gaiti ta gorputzari gusto emotia gaiti beste premina edo nezesidade andiren bat bagarik, beti da pekatu mortala. Begaz, esan dan dantza loi ta naastaubetara, premina andi bat bagarik eureen gustoz olgeetia gaiti duazanak, egiten dabee pekatu mortala. Bitati bat: edo esan noberaren naizko ta borondatezko eskuka, mosuka, oratute ta berba desonestubak mutil ta neska, zaar ta gazteen artian egitia edo egiten istia ez dala pekatu mortala, edo autortu, izentau dirian olgeeta desonestubeetara bere guraz premina bagarik juatia, pekatu mortala dala. Leleengua esaten ez da kristinaurik azartuten. Bada, sinistu bigarrena. Ta euki plazako, erromedijako, bigirako ta sarauko dantza desonestu orreek pekatu mortaltzat edo pekatu mortaleko okasinoe urrekotzat.

Esan dan ibilteetara olgeetia gaiti, gorputzari gusto emotia gaiti duazanak, nai dabee pekatuko okasinoe urrekua. Pekatuko okasinoe urrekua nai dabenak nai dau pekatu peligruba. Pekatut peligruba nai dabenak nai dau pekatuba. Pekatuba nai dabenak ez dauka pekatubaren gorrotorik, ez damurik. Pekatubaren gorrotorik eta damurik ez daukana inok pekatuti absolbidu edo librau ezin legi. Begaz, esan dan plazako, erromedijako, bigirako ta sarauko dantzeetara ta olgeeta loijeetara eureen gustoz ibiltia gaiti, olgeetia gaiti ta gorputzari gusto emotia gaiti jakinaz duazanak, leen juana garbatu ta ostera ez juateko berbia emon artian, inok pekatuti askatu edo absolbidu ezin legiz.

Zurtu, konpesore jaunak, ta kontu zeubeen arimak ta dantzarijeenak inpernura eruan ez dagizuzan. Errazoe onek, uste dot, ez dauka uts unerik ebanjelijo santuko erakutsijan. Esan dot leen, *amarreti iru bidar ez diriala* etxian sartuten pekatu mortala dan gauza ezainen bat irago bagarik, ene errazoa probeetako asko dalako. Baina oi danez, ta izan leitekianez, (itsubak ta gorrak ez badira) juaten dirian bakotxian, ez bein ta birritan, ez bada zortzi edo amar bidar bere, jazoten jakuez esan dirian desonestidadiak ta pekatubak. Ta au eurak autor dabee juizijo onera elduten dirianian edo Jaungoikuak bijotzian ikututen deutseñian ondo konpeseetako.

Errazoe onen errespuestarik ezin topau izan dot nik neure konzienzian deijak ixilduteko, sarri gura izan arren. Ikusi dot eldu nasan euskal-errijetan, ta ez gitxitan, gogo bat, nasaitasun bat ta ez dakit zelako enpeinu bat, esan dirian olgeeta lotsarizkuetan, ta pekatuzkuetan, kristinaubak piesta eguneetan ta gaurik geijeñian ibilteko, ta dabilzala txito ezain. Neure estadubaren zer egin nausi bategaz aaztu bagarik, ezin apartau izan nas konpesinoe asko entzuteti. Emen zan nire lana ta konzienzija isildu ezina. Nai neukian ta askotan (ta dinot zerubaren aurrian) dantzazaliak absolbidutia, ostera ez egiteko berbia eskatu edo emon eragin bagarik. Asi nintzan dantzazaliak esamineetan, baita Eleisiaren erakuslaak dantzeen gainian zer dinuen irakurten bere. Ta zeinbat geijago irakurrija-ga ta zeinbat geijago esaminaubago kondezinoe ta edade guztietako persona dantzazaliak, ainbat topau dot ezainago, itzhusijago ta desonestubago dala liburubak esaten dabeena baino naasteko dantzetan egiten dana. Sinistuten dot, olgeeta madarikatu orreekin daukala satanasak itsututa euskal-errijetako jenterik geijeena. Sinistuten dot, erri oneetan kondeneetan dirianeetati geijeñak kondeneetan diriala, olgeeta pekatuzko orreek diriala medijo.

Zerbait gaiti erakutsi ebeen Alexandro Alex, jakitun andijak ta Gillermo Rodonakuak (ta dakarreez san Karlos Milanguak, Lametek ta beste askok), batak emakumia ta bestiak gizezkuia exenpluzat artuta, dotrina bat dantzazale guztiak goguan euki daikeena, eureen arimai ondo gura badeutsee. Itandu jakuen jakitun andi arei ia emakume bat edo gizezko bat goguaz kontrara, jua baino ez jua naijago leukiala, gurasuak edo errespetozko personaren batek erregututen deusalako, nos edo noskoren baten, banakaren baten, naasteko dantzara juaten danak ta dantzaan ainbat onestidaderik oneenagaz dabilenak egiten daben pekatu mortala ala beniala. Au itandu jakuen jakitun andi arei. Ta erantzun ebeen: ez ziriala eurak azartuten erabagiten ez pekatu mortala egiten ebeela ta ezda egiten ez ebeela bere. Deskuidoko baten baino ez dalako, dantziari

gorroto deutsalako ta goguaz kontrara dalako ta ainbat modurik oneenagaz ibili dalako, esan legi, dinuee, ez dabela pekatu mortalik egin alan naasteko dantzara jua dan gizonak edo emakumiak. Baina *besteein naasteko dantzaan sartu dalako, okasinoian bere buruba imini dabelako, besteen dantzia bera sartubagaz ontzat emon dabelako ta bera dala medijo bestiak pekatu egin eukeelako, ez dot pekatu mortaleti libreetan alako emakumia*, dino Alexandro Alexek. Ta *ezda gizona bere*, dino Gillermo Rodonakuak.

Nekezko baten edo nosik beinako deskuidoren baten (*raro*) goguaz kontrara edozein naasteko dantzatan sartuta ainbat modurik oneenagaz ibili dan gizona nai emakumia libreetan ez badabee pekatu mortaleti, izentau dirian erakusla pamaubak, ta beste askok, zelan librauko ditubeen plazako, erromedijako, bigirako ta sarauko dantza desonestura eureen guraz, poz arren armatuta, agineetati ura darijuela duazan gizonak eta emakumiak? Mutilak eta Neskaak? Ezelan bere ez. Inundi bere ez. Inok bere ez. Dantza areek ta olgeeta areek zer dirian dakijanez, inos bere ez.

Ez da naasteko dantza areetan pekatu bat bakarrik egiten, ez bada asko eskandaluko malezijagaz. Erijetzako ordu artian ez dozu jakingo zu ibili zarian dantza ta piesta orreetan, zu zariala medijo, bestiak zeinbat pekatu mortal egin ditubeen, zuk igarri ez arren ta aintzat euki ez arren. Zer desiau dozu zeuk? Zer pensau dozu? Zer amau dozu? Zegaz bijotza poztuta, barre eginda, gozatu dozu? Zer konsentidu dozu ta egin dozu sarritan dantza ta olgeeta galdu orreetan bestiai entzunda ta ikusita? Esan deutseezu bestiai zeinbat pensamentu, gurari ta desio pekatuzkori leku emon deutsalazun bijotzian, inoren eginak ikusita ta esanak entzunda? Konteetan deutsalazun inori dantza orreetan, bigira orreetan, sarau orreetan... eragin deutsalazun pekatubak? Bada, zu zariala medijo, bestiak egin ditubeenak bere zuk ez dituzu jakingo erijetzako ordu artian. Orduban bai. Orduban jakingo dozu zeinbat pekatu ta zeintzuk egin zitubeen piesta, erromedija, bigira ta sarau orreetan zuri ikusita, zuri entzunda, zuk atarako bidia ta eskandaluba emonda. Orduban, erijetza erromedijo bagakuan, jakingo dozu zeinbat arima diabrubaren sareperatu dituzun zeure dantza loijeetako ibiltiagaz. Au da, zuk dantzara juanda emon dozun eskandaluba. Onan galdu dituzu laguneen arimak. Au dakizula jua zara. Premina bagarik jua zara; olgeetia gaiti ta zeure gorputzari gusto emotia gaiti jua zara. Bada, besteen pekatubetan bere parte zara. Au gaiti beste bagarik, dino san Karlos, Milango obispo jaunak santo Tomas ta beste erakuslakin, pekatu mortala egiten dabeela alako dantzeetan duazanak. Esan daigun, bada, ostera bere Santu andijagaz beragaz: *Ez gairala inok euki estutzat olgeeta madarikatu orreek pekatu mortalekotzat kon-*

deneetan ditugunian, edo Benedikto XIV: Pekatuba, libertadia ta nasaitasuna nai dabeen desditxauak berba egiten dabeela naasteke dantzeen pabore. Ta ikusi daigun ze indar daukeen dantzazaleen urteneraak edo argumentubak.

V. KAPITULUBA

Dantzeen paboreko errazoiak ta erantzunak.

- §. I. Dantzaak ain deungaak balira, kendu egingo litzaatekez.
- §. II. Santo Tomasek dino, dantzan egitia ez dala pekatu.
- §. III. San Pranzisko Salesek Philoteari ez eutsan guztiz eragotzi dantzan egitia.
- §. IV. Abadiak ta prailiak bere juaten dira piesteetara ta sarubetan dantzan bere egiten dabee batzuk. Ain txarrak balira, ez leukee egingo.
- §. V. Piestetara ta dantzeetara juan arren, ez dot nik pekatu egiten.
- §. VI. Dantzeetan ez eze, eleisaan bere pekatu egin legi nai dabenak. Ara bere ez juan.
- §. VII. Gaztiak zetan edo atan olgau biar dabee.
- §. VIII. Oba da alkarregaz plazaan edo bigiraan edo saruban olgeetia, ezkutubeetan gauza txarraguak egitia baino.

§. I.

Dantzaak ain deungaak balira, kendu egingo litzaatekez

Ez da herejerik agertu mundura, egijaren koloriagaz bere guzurak jantzita, inozente ez jakin asko engaineetako asmua artu ez dabenik. Beste ainbeste jazoten da kristinaubeen arteko ekandu pekatuzko ta oitura galdu askogaz. Ta au berau orain aita dogun sailaren gainian. Asko dagoz munduban dantzeetako nasaitasuna, libertadia ta luxurija zaintu ta jaso gura dabeenak, diabrubeen irabatzija gitxitu ez dedin. Au jadisteko, guzurrai emoten deutsee egijaren koloria. Burla egiten deutsee pulpitoko ebanjelijoko esanai. Trateetan ditubee sinpletzat konpesorerik eldubeenak ta errazoezkuenak. Konteetan ditubee txotxakerijazat pekatu mortal agiriak. Pinteetan ditubee milla guzur ta ipoin naastaugaz, santubak ta santatak izentauta, kastidadia aaztu eragiten dabeen ta pekatuz josita dagotzan olgeeta zorigaistokuak, biarrekuak, inozentia ta onak balira legez. Ta engaineetan dabee onerako 15 10 15 20 25 baino gatxerako prestaago dagan jente gitxijakin guztia kondeneetako bidera. Oneek badira pelukadunak edo koroedunak, oh! ze predikadoriak diabrubarentzat. Ez dira

eureen sermoiak irabatzu gitxigaz geratuko. Ara emen aitatuta ekandu ta oitura galdu asko beti oinian eukiteko sustraija. *Qui habet aures audiendi, audiat.* Emen imini ditudan ta esaminau gura ditudan dantzazaleen argumentubak neuri askotan ta txito sarritan gizonak eta emakumiak, zaararak eta gaztiak, ta areetati asko salbeetako duina dotrina ez dakijenak, konpensonarijuan iminijak dira. Oneetati leleengo argumentuba edo urteneria da, esatia:

Dantzaak ain deungaak balira, kendu egingo litukeez guztiz; ez dira guztiz kenduten; begaz, ez dira deungaak edo pekatuzkuak.

Esan dan baisen pekatuzkuak izan arren, ez dira kenduten. Ta etxuria daukanez, guztiz kenduko bere ez dira.

Au obeto aituteko gogoratu biar dogu naasteko dantzeen asieria ta zelan kristinau errijeetara etorri zirian. San Ziprianok ta san Isidorok esaten dabee gizonak eta emakumiak engaineetako, bere sarian sartuteko ta inpernura eruateko, demoniuk asmau zitubala dantzaak. San Anbrosiok dino munduko jakitunen eritxijan ordikerijak ta zorakerijak ekarri ditubala dantzaak. Beste batzuk seinalleetan deutsee dantzai ernelekuba ta esaten dabee: Danen tribu edo kastati datozala dantzaak. Oneek dinue, danen kastakuak ziriala, arako urragorritzko idiskua emakumeen zirzilubakin eginda, israeltarra mendijan Jaungoikotzat adorau eragin eutseenak; ta Jaungoiko egijazkua ukatuta, dantzan eragin eutseenak. Dan gaiti Espiritu Santubak esanda dauka sugia legez edo sierpia legez izango dala bere kastia. *Fiat Dan, sicut coluber in via, et sicut cerastes in semita.* Danen kasta galdubari ezarri eutsan Jaungoikuak maldezinoa: sugiak legez edo sierpiak legez pausu egiteko ta ibilteko. Bada, munduban bada giza kastarik sugia legez dabilenik, dantzaarijak dira. Dantzaarijak dabilz sugia legez edo sierpia legez jiraka ta okerka, buru zitala (aurrekuduna) an sartu ta emen atera, batian ezkutau ta bestian agertu, ain laster onduan zein gerrijan darabilela. Dantziaren jiraak bere guztiak dira ezkererakuak, zein dan pausu egiteko ta ibilteko alde madarikatuba Eskritura Sagraduban. Danen kasta gaistoti datorrelako, emoten jako dantziari oneetako berbeeta askotan bere eriko izena. Bada, euskeeraz, erdeeraz, pranzas, italiano, teutoniko ta beste askotan, dinueenez, *dantzia, dantza, danse, danser...* esaten jako olgeeta indezente ari. Nai dala Danen kasta galduba, nai dala demoniua, nai dala ordikerija, nai dala zorakerija dantzaak asmau ditubana, guraso ondraubak daukeez dantzarijak.

Baina zelan etorri dira kristinau errijeetara dantza madarikatu orreek? Zelan? Etorri zirian, bada, jentileetati kristinaubeetara. Ta gero gurasuetati umeetara. Gauza jakina da, jentilak edozein izate artuten ebee-

na Jaungoikotzat. Ta emoten eutseezan Jaungoiko paltsuai eureen izenak. Jaungoiko paltso areek ondreetako egiten zitubeen eureen egunetan pies- taak, dantzaak ta beste olgeeta itzhusi lotsarizkuak, *Jaungoikuaren Zindadeko* liburuban san Agustinek dinuan legez . Oneek dira arako ardaozko, odolezko ta luxurija utsezko jentilen olgeeta loijak ta gizatasunaren desondragarrijak, zeintzubetan gizonak piestia egiteko pelietan zirian artzakin, otsoakin, ta tigreekin, alkar ill artian.

Apostolu santubak ebanjelijua predikeetara zabaldu zirianian, Isrraelgo ta Judeako erreinu txiki bijak itxita, beste mundu guztia zan jentileena. Olgeeta odoltsubakin, luxurijotsubakin ta ardaotsubakin Jaungoiko paltso asko, Marte, Jupiter, Bako, Benus ta beste milla gauza loi Jaungoikotzat adoretan zitubeenena. Marte gerragina ondreetako, gizonak pelietan zirian alkar ill artian ezpataka alkarregaz; edo otsuakin ta artzakin, batzubak ill artian. Bako ardaogina ondreetako, gizonak eta emakumiak maats mordoza ta panpanuz jantzita, ordituta ibiltan zirian dantzan naaste plazarik plaza, kalerik kale. Benus loija ondreetako, gizon ta emakume ordituta, biloxik ibiltan zirian naaste, guztien agirijan dantzan ta edozein gauza loi egiten. Ta onan beste Jaungoiko paltso eguneetan. Au zan jentileen sinistutia ta erlijinoa. Onan topau eben apostolu santubak munduba.

Apostolubak jentil asko biurtu edo ekarri arren ebanjelijoko sinistute ta lege garbira ta zuzenera, geratuten zirian kristinau barrijak jentileen artian. Esateko moduban, erri baten beegozan berreun edo irureun kristinau barri, beste bosteun edo seireun jentilak zirian. Ebanjelijo santura biurtu ez zirianak. Eureen Jaungoiko paltso eguneetan, leenago legez, olgeeta ardaotsubak, loijak ta odoltsubak eukeezanak. Au erakusten deuskubee mundu guztiko jazuak. Ta au berau irakurten dogu geure Espanakuetan. Ebanjelijo santubak ta Eleisa Ama santiaren ordenaak eragozten eutseen kristinau barrijai, jentileen dibersinoetara juatia. Ta agindu eutseen debozinoe santu bategaz ta espiritu egijazkuagaz ondrau egijeezala Jesukristo geure Jaunaren, Ama Birjina guztiz santiaren, apostolu santubeen ta martirijeen egunak, zerubari grazijak emonagaz ta karidadezko ta onestidadezko alegrija santa bategaz, jentileen itsutasuneetati ta pekatubeetati Jesukristok librau zitubalako. Au onan Eleisiak aginduta egon arren, kristinau barri guztiak ez zirian santubak. Gusteetan jakuezan sabelaren ta aragijaren erako olgeetak. Ta ikusteen zitubeen legez kristinau barrijak eureen senidiak, auzuak ta erritar jentilak Jaungoiko paltso eguneetan olgeetan nasai, eurak bere asi zirian, euren santu eguneetan eleisaan santubak ondrauta, eleisakua eginda gero, plazaan jentileen olgee-

tak egiten. Onako geure santu egunetako olgeetak, gurasuetati umeetara, giza aldirik giza aldira, eldu dira geure denporaragino. Ara emen geure errijeetako zezeneen, ezpata dantzeen, desapijozko burrukeen, makilakeen, ezpatakeen, komedijeen, dantzeen ta konbidautegeijen sartueria edo etorrieria kristandadera.

Au gaiti esaten deutsee Eleisiaren Gurasuak berbaoro geure errijeetako zezenai, dantzai ta komedijai: Jentilidadiaren zatijak, relidikjak edo ondokinak, *idolatrijak*, Jaungoiko ukazalliak. Gerraginak bere geitu ditubee komedijak, dantzaak ta olgeeta pekatuzkuak. Soldau aldraak sartuten zirian ezpata odolsubakin errijeetan, ta zirian legez geijeenak jente guztiz nasaija, eureen gusto guztiak eskatuten zitubeen gau ta egun. Areetati naijeen ebeena zan komedija, sarauba, naasteko dantzia, zein dan luxurijaren ama. Onan etorri da ta zabaldu da kristinau errijeetan, diabrubak jentileen artian erein eban azi inpamiaren prutu madarikatuba dantza desonestu orreetan.

Ikusi ezkerro, ze asiera ondrauba daukeen naasteko dantzaak ta zelan zabaldu dirian kristandadian, esan biar da zegaiti kenduten ez dirian. Esaten da, bada: I. Eleisiaren batzarrak, erakusla santubak, ta kristandadeko errege jaun askoren (baita jentileenak bere batzuk) ordenaak, egin dabeela alegina, errijeetati dantza galdubak kenduteko. Irakurri bediz san Karlos, Milango obispo jauna, Franzisko Jeneto, obispo jauna, ta beste, kasik edozein penseeta oneko erakusla, ta eurak esango dabee zeinbat alegin egin dan giza aldi guztietan dantza naastaubak kondeneetako. II. Ez obispok, ez kurak, ez r regek, ez juezek ez deutsa inori aginduten, ez piestara juateko, ez naasteko dantzaan sartuteko. Ez da inor kartzelara eruaten, ez multeetan, dantzan egin ez dabelako. Eleisiaren burubak ta errege jaunak asko estimauko leukee, kristinaubak Jaungoikuaren bildur santuba gaiti, ta egun aretako kastu alperrrikakuak gaiti, dantza orreetati ta arimak galduteko piesta orreetati alde egitia. III. Errege jaunak ta legeginak itxi legijue errijetako jentiarri piestaak ta dantzaak egiten, pekatu diriana eurak jakin arren, eurak pekatu egin bagarik, dino santo Tomasek. Gauza bat da pekatu egiteko agindutia ta beste bat da, guztia erremedijau ezin danian, pekatu egiten istia. Pekatu egiteko agindutia guztientzat ta beti da pekatu. Pekatu egiten istia, geijago ezin danian, ez da pekatu. Mundukuak ezin erremedijau legijeez pekatu guztiak. Orregaiti errege jaunak ta legeginak, dakijeela, pekatu askori jazoten isteen deutsee.

Moisek emon eutseen libertadia judegubai, leleengo emaztiari itxita, beste bategaz ezkonduteko. Baita kanpotarrari logrerijan aurraz zerbeit presteetako bere. Legeginak parkatu legijee, emakume galdubak eureen

tratu txaarrian bitzi izateko, etxe jakina ta agirija. Baita komedijak egiteko lizenzia emon bere, opizijo inpamia ta pekatuzkua izan arren. Alako gauzaak pekatu diriana jakin arren, jazoten isteen deutsee legeginak, eurak pekatu egin bagarik. Bakijee kristandadeko agintari jaunak lekuban lekuban dagozana nasaijak, Jaungoikuaren bildur bagakuak, zeruba galdubak edo irabatzijak penarik emoten ez deutseenak, odolaren ta aragijaren artian loituta bitzi gura dabeenak; ta asko izan arren zerurako deitubak, gitxi izango diriala zerurakuak.

Au berau jazoten da, bada, geure errijeetako piesta ta dantza naastaubakin. Ez dira kenduten; ta ez dira obaago kenduten ez dirialako. Ezpabere esan egidazu: Nok guztiz kendu legiz edo kenduko ditu geure plazeetako dantza lotsagarrijak? Edo, nok dauka obligazinoia kenduteko, ain txarrak izan arren? Obispo jaunak, kura jaunak, predikadoriak ta konpesoriak, askok alegina egin dabee ta egiten dabee kenduteko, baina ezin kendu ditubee. Errege jaunak ta legeginak erakutsi dabee eureen borondatia ta geijago zeregin ez daukee, santo Tomasegaz esan dirian errazoiak gaiti. Urrijeetako alkate jaunak ta errijetako piel jaunak nai balebee bere, kendu ezin legijeez, urijak edo errijak nai ez dabela, sarritan ikusi dogun legez. Nok ditu, bada, guztiz kendutekuak? Nai dozu Jaungoikua etorri dakizun dantzazale bakotxari esatera *dantza orreek pekatuzkuak diriala ta ez juateko?* Edo nai dozu zerubak gorroto deutseen seinale batzuk emon dagizuzan? Irakurri egizuz, bada, Benedikto XIV., Markanzio, Seineri, Looner, Balero ta beste edozein erakusla, dantzeen gainian puska bat sustraiz berba egiten dabeenak. Areetan ikusiko dozu zeinbat kastigu ikaragarri egin dituban zerubak giza aldi askotan ta kasik erreinu guztietan, pekatuzko dantza, ta olgeeta madarikatu orreetati kristinaubak aparteetako. Ta kendu ditu guztiz? Ez, por zierto. Kastigubaren trumoe aldi-ja irago dedinian, nasaijak ta desonestubak leengo pekatubeetara.

Nok ditu, bada, guztiz kendutekuak? Zitudadiak, urijak eta errijak kendu legijeez eureen luurrekuak, gura balebee. Ez dau kristandadeko legeginek ez uririk, ez zitudaderik, ez erririk kastigeetan, bere luurreko dantza nastekuak kendu ditubalako. Ereje batek edo ateista batek kastigau legi, Pranzasak egin dabeen legez. Baina ez parte oneko agintarik. Alan, erriko jentiak gura balebee, kendu legijeez guztiz eureen errikuak eta luur barrukuak. Kendu biar ditubeen edo ez, eurak jakingo dabee. Baina nos gura izan dabee uri bateko edo erri bateko auzo edo bezino guztiak, eureen erriko dantza naastaubak eta pekatuzkuak guztiz kendutia? Auzo batzuk beti. Beste batzuk inos bere ez. Batzuk esaten badabee ez dala egin biar pekatuzko dantza edo piesta nasairik, beste batzuk dinue leen bere

egiten ziriala ta orain bere egin biar diriala. Jagiten da auzi bat errikuen eureen artian. Juaten dira juez nausijaguagana ta esaten dau ak erriko bakia gaiti: *useetan dana, egin dedilla*. Ara emen dantzazaleen gau ta egun piesta galduko edo dantza nasaijeetako, eurak esan oi dabeen, libertadia edo lizenzija. Sarritan au jazo da geure errijeetan. Ta geratu dira dantza desonestubak leengo terzijuan, agintarijak errurik ez daukeela.

Emeti ezaututen da zegaiti kenduten ez dirian naasteko dantzaak, pekatuzkuak izan arren. Deungaak dira ta kenduten ez dira. Ta kendu ez arren, ez da pekatu txikijagua, dakijala, dantza areetara juatia. Kendu ezak ez ditu gitxituten, ez txikituten naaste inpame atako pekatubak.

Alperrik da, bada, esatia: *zetako dantzaak guztiz kenduten ez dira, ain deungaak badira?* Ez dira kenduten ta, etxuria daukanez, kenduko bere ez dira guztiz. Ta orregaiti bapere obaak ez dira. Beste modu baten kendu legiz guztiz. Ta txito errazto. Zelan? *Juan ezagaz*. Inor juaten ez bada, kenduta dagoz. Askorentzat kenduta dagoz. Bestiak bere juan ezagaz kendu legijez. Ta au esaten jakue kristinaubai egin biar dabeela pekatu mortala-beian.

§. II.

Santo Tomasek dino dantzan egitia berez ez dala pekatu

Bigarren lekuban santo Tomas, Eleisiaren erakusla andija dakarree testigutzat dantzarijak, eureen olgeeta nasaijak oinian eukiteko. Santu gloriosua aotan artuta, koipaatu ta leundu gura litukee dantza desonestubak, leen dirian baino geijago. Santo Tomasek ta beste juizijua daukeen guztiak esaten dabee dantzan egitia berez pekatu ez dana. Ta zer daukagu onegaz? Plazeetako, erromedijeetako, bigireetako ta saraubeetako dantza leen izentaubak pekatu ez diriala? Au ez. Errezago da zeruba luurragaz batuten, oneek bijok bat egiten baino. Santo Tomasek dino kanta onestubagaz, soinu onestubagaz ta egitade indezente bagarik ta beste onestidadia ezaindu legijan gauza bagarik, persona eldubak ta modestijazkuak, aparteko motibo andi bategaz, dantzan egitia ez dala pekatu. Baina sartuten bada edo naasteetan bada indezenzjazko gauzarik dantzaan, gauza jakina dala pekatu dana. Au ta geijago eskatuten dau Santubak dantzia pekatu ez izateko, *et si quae hujus modi* esanagaz. Begiratu bekijo, bada, berbeeta oni ta orrako plazeetako, erromedijeetako, bigireetako ta saraubeetako dantza

ederroi bere bai, leleengoti azkenera. Ta betor nai dabena ia alkarregaz bat egin al dagizan ikusten. Bat egin al badaiz Kristo ta diabruba, grazija ta pekatuba, gaba ta eguna, onestidadia ta desonestidadia, kastidadia ta luxurija, santo Tomasen esana bere bat egingo dau esan dirian dantzeekin.

Dantzan egitia berez pekatu ez da; baina egiten dan ta useetan dan moduban egitia, pekatu mortaleko okasinoe urrekua da. Orregaiti santo Tomasek esaten dau ainbeste lekutan ta beti alako okasinoera juatia pekatu dala. Dantzia pekatu egiteko okasinoia bada, dantzara juatia pekatu dala... Domeekan dantzan egitia, soluan nabasen egitia baino pekatu andijagua dala...

Egin bedi, bada, dantzan, egin biar bada. Loitu bediz gorputzak ta kondenu bitez arimak, dantzaarijak alan gura badabee. Baina ez bedi sekula aotan artu santo Tomas, eskoleetako aingeruba ta birjinidiadiaren mirarizko ispilluba, geure errijeetako dantza nasaijak ta desonestubak ontzat emoteko.

§. III.

San Pranzisko Salesek Philoteari ez utsan guztiz eragotzi dantzan egitia.

Irugarren lekuban dinue dantzazaliak san Pranzisko Salesek ez utsala Philoteari guztiz eragotzi dantzan egitia. Ezin esan ginai Santubak emongo utsala libertadia pekatu egiteko. Begaz, ez da pekatu dantzan egitia san Pranzisko Salesen eritxijan. Au da Santu andi aganik dantzaarijak ateraten dabeen kontuba. Ta onan jabanau gura litukee dantza inpamiak, Santubak erakutsijak ta ontzat emonak balira legez. Onei esaten jakue, itsututa ez badagoz, irakurri dagijeela Santuba bera. Berak dino: «Dantzan egitia berez pekatu ez dala... Dantzarik oneenak bere utsa bali-jo dabeela... Egiten dirian moduban, gauza txaarren ta pekatubaren entero urrekua diriala; ta orregaiti arrisku ta peligru andikuak diriala... Dantzara duazan alkarren propijan banidadez duazala. Banidade atati urtetan dabeela maitekerija txarrak ta peligruzko karinuak. Basoko suga ta pristija benenotsubak oinduari berenua ezarten deutseen legez, dantzarijak albokuari belaarrijan esaten deutzazan berba desonestubak, begirakune maitiak ta eskuka loijak sartuten deutseela bijotzian pekatubaren berenua. Nok ez daki orduban bijotza pretauta daguana pekatuban jausteko, pekatubari obeiduteko ta berenuagaz ilteko?»

«Dantzan egizu, bada, gitxi ta gitxitan, Philotea... ta orduban ondo prestauta. Baina zelan prestauta? Modestijaz, juizijoz ta intenzinoe onagaz».

Au guztiau da san Pranzisko Salesena. Ta oraindino geijago [dino] Santu andijak ta garbijak, dantziak gatx egin ez dagijon. Baina zer geijago? Pensau gauza batzuk. Baina zer pensau? Ara beraren berbaak: «Pensau egizu leleengo, zu dantzan zenbizan artian zeinbat arima inpernuban erreetan egongo zirian, dantzan ta dantzia zala mediyo egin zituben pekatubak gaiti. Pensau egizu bigarrenian, zeinbat praile ta kristinau on egozan orduban Jaungoikua alabeetan. Oh, ze obeto egin dabeen areek zuk baino! Pensau egizu irugarrenian, zuk dantzan egin dozun artian zeinbat illda beste mundura jua dirian. Zeinbat ospitaleetan padeziduten egon dirian... Ah, tristiak! Ez zara errukituten areekin? Deritxazu ez dozula negar egingo, areek legez, egunen baten beste batzuk dantzan dabilzarian? Pensau egizu laugarrenian, Jesusek, Ama Birjiniak, aingerubak ta santubak ikusi zaitubeela dantzan. Duda bagarik lastima izan deutsabee, ikusita zure bijotza ain gogoz ta zur alako zorakerijan ta tontakerijan. Pensau egizu bostgarrenian, ai, nire tristia! Dantzan ibili nasaneke denporia jua jat. Erijetzia leen baino urrago daukat... Bere dantzara dei egiten deust onek. Orduko soinuba izango da nire zuzpiruba. Ta orduko dantziaren azkeneko jiria bitzitzati eternidadera. Oneek imini deutsudaz, pensau daizuzan. Baina (Jaungoikuaren bildurrik badago zuga) berak ekarriko deutsuz beste pensaukizun batzuk atarako». Ara emen san Pranzisko Salesek Philoteari emon eutsan, dantzan egiteko lizenzija. Zorakerijak, tontakerijak, nezedadiak, arrisku andikuak, peligru andikuak, beti gauza txarerrakuak, banidadezkuak, bijotzaren berenezko illgarrijak ta, oneenak bere, bapere balijo ez dabeenak diriala dantzaak, dino Santubak. Modestijaz, errespetoz, juizijoz, intenzinoe onagaz ta motibua-gaz gitxitan ta gitxi dantzan egiteko, esaten deuta san Pranzisko Salesek Philoteari. Ta egiten daben banakaan esan dirian bost gauzaak ta geijago penseetako, dantzeetako berenuak ill ez dagijan. Au dino Santu andijak izentau dan kapituluban ta aren urreenguan. Ta oraindino puska bat estutxubago laugarren parteko seigarren kapituluban, nun kondeneetan dituban Santubak pekatuzat emen esan dirian baino etxura arinagoko ta txikijagoko paltaak bere. Egin bekijo, bada, ondria Eleisaren santu ta obis-pu andijari. Ta ez bedi aotan artu, dantza pekatuzkuak ontzat emetoko.

§. IV.

Abadiak eta prailiak bere juaten dira piestara...

Txaarrak balira, ez litzaatekez juango.

Laugarren lekuban dinue dantzarriak abadiak eta prailiak bere juaten diriala dantzetara; saraubetan dantzan bere egiten dabeela batzuk; txaarrak balira, sazerdote jaunak ez leukeela egingo...

Erantzuten jakue abade bat nai praile bat jua leitekiala (edo jua biar dabela) piesta egunian piesta egiten dan lekura, edo sermoia egitera, edo mezia esatera, edo meziari lagundutera, edo beste jagokan biar bat egitera. Ta baita egun atan geratu bere estadubari jagokan etxian ta lagunakin. Abade batek edo praile batek piesta egunian au egiten dabelako inor eskandalizetan bada, parisijuen eskandaluba da. Ta ez dau mereziduten kasurik egitia.

Ez dogu ori gaiti esaten, dinue dantzarriak, ez bada abadiak eta prailiak piestara juanda, jente artian sartuta, geu legez olgeetan bertan ta arutz ta onutz ikusten ditugulako. Oni erantzuten jako ez diriala guztiak izango. Ez da gitxiago ta gitxiago bere. Batzuk egiten dabeena ez dala guztiak gaiti esan biar. Judasek Jesus saldu ebalako ez da esaten apostolubak saldu ebeela, ez bada apostolu batek saldu ebalako edo Judasek saldu ebalako. Bigarrenian erantzuten jakue abadiak eta prailiak bere pekatu egin legijeela. Abadentzat ta prailentzat bere baguala inpernuba, gaiski egiten badabee, ta eskandaluba emoten badabee beste edozein pekatarientzat legez. Abitubak soinian janzijak ta sotania iminita koroia edegijak salbauko baginduz, ondo gengokez prailiok eta abadiok. Baina ez. Geure estadu santuko ta altuko zereginak gordiak salbau biarko gaitu zeruko grazijagaz.

Irugarrenian erantzuten jakue esan dirian dantzaak ta piestak, bestentzat libre balira bere, abadentzat ta prailentzat pekatu diriala. Ez da errez sinistuten sazerdote jaunak ta relijiuak, eureen estadu santubagaz aaztuta (jentiak esaten daben legez ta sarritan arpegijan ezarten deuskun legez) saraubeetan dantzan egiten dabeela; ta ez da orrako esan dirian piestetara ta erromedijeetara juanda, gizon ta emakumen artian, neska ta mutilen artian naastian sartuta, olgeetan ibiltzen diriana bere. Emen egon leiteke engainu andija eleiza gizonen kleitu onaren kaltian. Dantzazaliak lagunak gura ditube. Ta zeinbat estadu altubagokuak, ainbat naijago,

eureen dantza loijak nok jaso eukiteko. Au gaiti esaten dira txito gauza asko sazerdote jaunak ta relijiosuak gaiti. *Au egin dabena... onan ibili dana... an izan ei zana...* Onako guzurrak laster sinistuten dira eleisa gizonen kontra. Ta lasterrago zabalduten dira. Norbait inos ikusi badabee gauza gitxi baten deskuidetan, aorik aora geitubaz zabalduten da bertati. Ez da, bada, sinistuten, abadetegija ta prailategija juaten diriala piestetara, edo egiten dabeela dantzan, jentia esan gura leuskegun moduban; ezda gitxiago bere euskal-errijetan, ez Espaina guztian.

Bada, sinistuko dau inok sazerdote bat (ta oraindino ezainago relijioso bat) bere estadu altubaren, santubaren ta garbijaren lotsarijan ta ordiako sakramentubaren desondraan ibiliko dala piestetetan ta dantzeetan? Ez egitia, eze ikustia bere Eleisiak eurai pena andijakin eragotzita daukan olgeeta inpameetan? Jaungoikuak bere etxia zaintuteko esleidu dituban gizonak? Pekatarijagaz Jaungoikuaren arteko bakeginak? Jesus geure Salbadore maitia ta garbija zeruti eratsita, egunian egunian eskubetan darabileenak? Altara gainian guztioen osasuna gaiti Aita Betikuari Bildots garbija eskintzen deutseenak? Sazerdote jaunak? Oneek ibiliko diriala piesteetan, erromedijeetan ta saraubeetan neska artian ta mutil artian erdikomiko eginda olgeetan? Ez da erre sinistuten.

Baina badago abaderik edo prailerik, ain diabrubak itsuturik edo ez jakinik, esaten jako trago mingotxa arimiari emoten deusala, doian bakotxian. Erakuslen esanian pekatu mortala egiten dabela, doian bakotxian, juatia bera gaiti ta alako piesta desonestuba berarjaz ikustia gaiti. Naasteko dantzaak berarjaz ikustia ta arei begira egotia bere eragotzita dago aparteko legiagaz eleisa gizonai, pekatu mortalaren beian, dinue erakuslak. Sinistuko ete dau au alako eleisagizonak, deskuiduan inor bada, onan dana? Jazo leiteke guztiz itsututa egotia edo txito gitxi jakina izatia.

Bada, Eleisako konzilijo ta erakusla guztien dotrinia da. Eleisiaren bostgarren giza aldi asita andi Trentoko konzilijora gino asko izenteetan ditu Benedikto XIV. eleisagizonai naasteko dantzeetara juatia ta ikustia bere pena andijeen beian eragotzen deutseenak. Eleisiaren neurgarri edo *canon*, ta kongregazinoe sagradukuaren ordena asko bere izenteetan ditu Aita Santubak berak; zeintzubetan eragotzen jakuen eleisagizonai ez bakarrik alako lekubetan dantzan egitia, ez bada baita besteen naasteko dantzia berarjaz ikustia bere, pekatu mortalaren beeko agindutzat. Natal Alexandrok dino pekatu mortala egiten dabeela eleisagizonak alako olgeeta naastauti aparteetan ez dirianian. Bederatzi konzilijoren esanak iminten ditu erakusliak berak, nun agiri dan Eleisiaren aginduba argiro. San Antoninok pekatu mortalaren beian eragotzen deutseez eleisa gizonai

alako dantzaak, dino Benedikto XIV. Baita san Karlos Milango obispo jaunak bere. San Pranzisko Salesek eragotzi eutsezan, Eleisako opizijuak ez egitiaren beian. Antoinek beste ainbeste dino san Buenabenturagaz. Santo Tomasek beste ainbeste dino. Baina zetarako da kansetia? Egija topau gura dabena irakurri begiz Benedikto XIV., sinodo diozesana ta instruzinoiak, erdera ta latin guztien eskubetan dabizanak. An topauko da ezetara bere ez dala libreetan pekatu mortaleti, berarjaz piestetara ta dantzetara olgeetan doian abadia, ez prailia.

Ta esaten badau inok, leen ez arren, orain usetan dala ta ez dala pekatu abadiak eta prailiak alan ibiltia, Trentoko konzilijuan deklarauta ta aginduta dauka abadiak eta prailiak piestetara ta dantzetara ez juateko; leenago Eleisiak ta konzilijuak agindu dituben ordenak gordetako, ta usadijuaren edo oituriaren atxakijak ez dagijeela balijo lege onen kontra... Ta obispo jaunai aginduten deutsee konzilijuak pekatu mortalaren beian, dino Benedikto XIV., kastigau dagjezala, legiak aginduten dabena moduban, piesta edo dantzetara juaten dirian eleisa gizonak. Ez dago usadijorik, ez dago atxakijarik, ez dago urteerarik eleisa gizonak berarjaz dantza ta piestetara juateko. Atiak guztiak itxita dagoz. Ez dago sinodalik eleisa gizonai alako eskandaluba parkatuten deutseenik. Alan ikusten dogu gorde bere egiten diriala lege santu oneek eleisa gizonen exenplu andijagaz. Deskuiduan ezjakin tristen bat nosbait deskuidau bada, orduban dantzazaliak santipikau gura litukee eureen nasaitasunak, *abadiak ta prailiak bere egiten dabeela* esanda.

Ta izango da au atxekija ona dantzarijenzat eurak juateko ta ibilteko, oi dabiltzan moduban? Ez. Alperrik esango dabee. Ez deutsee balijo. Ez ditubee edertuko ta gitxituko au esanagaz eureen dantzetako pekatu loijak. Baina gusto emon daijeegun onei. Ta esan daigun, gura badabee abaderik ta prailerik geijeenak juaten gariala piesteetara, erromedijeetara, saraubeetara ta naasteko dantzeetara. Zer daukagu onegaz? Nik lapurretan egiten dodalako; bidauak ta maldezinoiak ezarten ditudalako; logreruba nasalako edo pekatuban komulgeetan nasalako, esango zenduke gauza oneek egitia ez dala pekatu? Esango zenduke abadiak eta prailiak bere egiten ditubeela ta zeuk bere egin zinaizala? Bada, beste ainbeste. Abadiak ta prailiak piestetara ta dantzeetara juango balira bere, zubeke egitia esan dan moduban pekatu da. Abadeena ta praileena andijagua (juaten badira); baita zubeena bere kondeneetako duina. Jazo leiteke alako prailerik edo abaderik bada, zeubeen dantzeetako ta piesteetako pekatubeetati zubei absolbidutzatzo bat edo askatutzako bat konpesinoian erreto egitia ta pekatuko okasinoe jakin orretan zubei ibiltzen istia. Baita jazo leiteke (ta

erremedijo bagarik jazoko da, penitenzia egijazkua egiten ez bada) areek eta zubek, konpesore ta penitente guztiok, alkarregaz inpernuko dantzara juatia bere. Au da alako guztiai Espiritu Santubak esaten deutseena: *Ducunt in bonis dies suos et in puncto ad inferna descendunt*. Esan daneti aituko dozu ez deusula balijo abadiak eta prailiak bere juaten diriala esanak, zeubek dantza naastaubeetan ibilteko.

§.V.

Piestetara ta dantzetara juan arren, ez dot nik pekatu- turik egiten.

Bostgarren lekuban piestazaliak edo dantzaarijak agertuten dira beste urtenera bategaz ta esaten dabee *piestetara ta dantzetara juan arren, ez dabeela pekatu-
turik egiten*. Ai, au gauza ederra da! Ditzosuak eta zorijonekuak alako semiak eta alabaak! Oh, dantzarik dantza, piestarik piesta, erromedijarik erromedija, bigirarik bigira ta saraurik sarau neska ta mutil, andra ta gizon naaste, gau ta egun oi zabiltzan moduban ibilita, pekatu-
turik egiten ez dozun bedeinkatubok! Lastimia nortzuk zarian ez jakitia! Duda bagarik Eleisiak altareetan iminiko lituke, ango leengo santubai alde eraginda, baleki nortzuk dirian alako gorputzezko aingerubak, sutan sartuta erre-
tan ez dirianak; batsatzen ibilita, loituten ez dirianak; pikiagaz lo eginda, garbi jagiten dirianak. Lastimia! Orrako dantzari santu orreek, piestazale bedeinkatu orreek okasinoerik sutsubeenetan eureen gustoz ibilita, peka-
tu-
turik egiten ez dabeen orreek, gure ao lotsa galduketati ainbeste pikaer-
dija entzun biarra. Oh, ze gitxi jakinak zirian san Anton bat, san Jeronimo bat, san Agustin bat, Arsenio bat, Paulo bat, Benito bat, Madalena bat, Pelajia bat, Tais bat ta beste milla onako! Ez jakinak, dinot, dantzarijen burlaz. Bada, areek, okasinoeti iges eginda, gorputzak ondo ta sarri zurrauta, lua ta jana laburtuta, begijak ta sentidubak kontu andi bategaz erabilia bere, nekez goitu zitubeen aragijaren tentazinoiak. Ta dantzarijak okasinoerik bitzijenian ta sutsubeenian eureen guraz ainbat onduen apain-
duta, janda, edanda, gau ta egun naaste ibilita, ez dabee pekatu-
turik egiten.

Zetaragino diabrubak itsutu ete legi kristinauba? Esaten jakue, bada, onei itsututa bitzi diriala. Gorputza ta odola eukitia asko dala. Adanen semia edo alabia izatia asko dala, alako okasinoian bere guraz sartuta, pekatu egin bagarik ez irauteko. Ta bere naiz, premina bagarik, okasinoe jakinera juatia bera dala pekatu. Baina piestazaleen konzienzi-
jaak oitura

txaarren tintiagaz zetakatuta dagozan legez, sakrilejijo bat, adulterijio bat edo aitagarri ta amagarri bat osotu artian, beste kastidadiaren kontrako desonestidade nasaija ez daukee pekatutzat. Ta lotsarizko zatarkerija guztia egin ta eraginda gero, esaten dabee ez dabeela dantzeetan pekatu-
turik egiten. Onei jazoten jakue gela estu baten lutzaro oian daguan gaisuare-
na. Gela guztia atsituta dago. Kanpoti sartuten dirianak ezin egon dira atsa arren. Ta oian daguanak esaten dau ez dabela atsik sentiduten. Piestazalen arimak milla pekatu mortal entzun, esan, ikusi, pensau, naitu, egin ta eragin ditubee dantza ta piesta orreetan eureen guraz. Beste guz-
tiak urrineti bere sentiduten dabee eureen pekatubeen atsa. Ta eurak uste dabee, aingerubak baixen garbi dagozala. Ez dabeela pekatu-
turik egiten.

Onei esaten jakue ostera bere ez dakijela dotrinarik. Ez daukeezala pekatu mortalak pekatu mortaltzat; ezda askok benialtzat bere. Ezin alan esaminarik egin legijeela. Aituten ez ditubeen ta aintzat ez daukeezan pekatubeen damurik artu ezin legijeela. Sarri konpesau arren, bein bere ondo konpesetan ez diriala. Ta ondo konpesau bere ezin leitekezala, arian da, dotrinia ikasi, pekatu mortalak aintzat artu, areekin garbatu ta pekatu-
ko okasinoe urrekuai isteeko asmo sendua artu artian. Konpesau begijee oneek guztiok, bai zaarrak, bai gaztiak, bai gizonak ta bai emakumiak orrako piestetako, erromedijeetako, bigireetako ta saraubeetako dantzee-
tan ta ibilteetan zer entzun dabeen, zer ikusi dabeen, zer esan dabeen, zer desiau dabeen, zer egin dabeen, bestiai zer eragin deutseen, zer eratso deutseen, ze gogogaz, ze borondategaz, ze karinogaz, ze arpegi eragaz ta zainbat bidar egin ta eragin, esan ta eratso, entzun ta ikusi, pensau ta desiau, leku emon ta nai izan dabeen eureen bijotzian. Ta agertuko da eureen konzienzi-
ja. Baina zelakua? Ah! Eurak bere lotsatuten ditubana. Orraitino naiko dabee dantzazaliak ta piestarijak presko preskorik ta merke merke sinistu daijegun, orrako piestetan, erromedijeetan, bigiree-
tan ta saraubeetan dabilzan moduban ibili arren, ez dabeela pekatu-
turik egiten. Eh! Zeubeen lagunai ori burloori. Geijago ez esatiarren.

§. VI.

Dantzeetan ez eze eleisaan bere pekatu egin legi nai dabenak.

Ara bere ez juan.

Piestazaleen seigarren argumentuba edo urteeria da eleisaan bere nai dabenak, pekatu egin legijala. Bada, naasteko dantzara juan biar ez bada pekatuko okasinoia dalako, eleisia bere pekatu egiteko okasinoia izan leiteke ta ara bere ez da juan biarko, edo piesteetara bere bai, pekatuko okasinoia izan arren. Dantzarako libertadia gura leukee, eleisaan bere pekatu egin legijala esanagaz.

Onei erantzuten jakue bapere pena bagarik eleisaan bere pekatu egin legijala; baijetz. Luziperrek zeruban bere egin ebalu pekatu. Ta gizonak nai emakumiak eleisaan bere egin legijala, etxian bere bai, soluan bere bai, altaraan bere bai; edozein lekutan, bitzi dan artian. Baita illten daguanian bere, gura badau egingo dau pekatu. Ta zer daukagu onegaz? Au egijia izan arren, leku guztiak dira bardinak pekatu egiteko? Nun nai gaixotu leiteke. Baina sekeradunagaz lo egiten dabena ala kanpo etxe osasuntsu baten bitzi dana leenago ta sarrijago? Nunnai ill leiteke. Baina gaixo deungu bat sartu dan errijan, ala osasun onekuan dago illteko peligru geijago? Nunnai gizona galdu leiteke. Baina lapurrez beteta daguan portuti doianak ala bere etxe onian daguanak dauka galduteko arrisku geijago? Nunnai jausi leiteke. Baina kalzada lauban ala aldapa labanian lasterrago? Oneen errespuestia zeubek dakizu.

Beste ainbeste ta milla bidar geijago dira, bada, eleisia ta naasteko dantzia edo piestia pekatu egiteko. Eleisia Jaungoikua ezaututeko, alabee-tako ta amee-tako lekuba da. Naasteko dantzia diabruba, munduba ta aragija serbiduteko lekuba ta opizijua da. Eleisia pekatu egin bagarik bitzi izateko, deskuiduan egiten bada erremedijeetako, arimak onduteko ta zerura eruateko lekuba da. Piestia ta dantzia pekatubak geituteko, arimak kondeneetako ta inpernuba beteteko lekuba da. Eleisia Jaungoikuaren, aingerubeen ta santubeen leku estimauba ta santuba da. Naasteko dantzia diabrubak ta pekatarijak olgeetako, Jaungoikua ukatuteko, santubak desondreetako ta zeruba tristetuteko toki apartekua ta billatuba da. Eleisia arimak zerura igoteko eskelaria da. Dantzia arimak inpernura jasteko bidia da. Eleisaan bere pekatu egin legi. Bai. Baina eleisaan euneti bik pekatu egiten badabee, dantzati ta piestati euneti iru etxera juaten ez dira, pekatu egin edo eragin bagarik. Ez da, bada, zetan esan: *Eleisaan bere pekatu egin legi, dantza loijetera juateko.*

§. VII.

Gaztiak zetan edo atan olgau biar dabee.

Zazpigarren lekuban dinue dantzaarijak, *gaztiak zetan edo atan olgau biar dabeela*. Berbeeta onek utsegite bi daukaz. Bata da gaztiak zetan edo atan olgau biar dabeena. Ez da au egijia. Egijia da nosbait olgeetia naturaleziak eskatuten dabena. Baita zetan edo atan olgau leitekiana bere, bai zaarrak ta bai gaztiak, bai prailiak ta monjaak bere. Au esanda geratu da leen. Baina olgau biar dana, edo gaztiak olgau biar dabeena, ez deusku inok erakusten. Ez dogu irakurten Jesukristo olgau zanik. Ezda Ama Birjinia olgau zanik bere. Ezda san Juan Bautista olgau zanik bere. Santubak ez zirian dantzariak uste dabeen moduban olgau. Ta inos olgau bazirian alan, ez santu zirianian. Kontuban jausi zirianeti aurrera, negar mingotx asko egin ebenen, alan olgau zirialako. Madalena bat, Maria eji-ziaka bat, san Agustin bat, san Andres Korsino bat, san Abertano bat ta beste asko dira onen testigubak. Bautismo santuban ez genduban agindu olgeetia, ez bada mundubaren, aragijaren ta diabrubaren kontra beti pelietia. Ez deusku ebanjeljuak aginduten olgeetako, ez bada gau ta egun kontuban egoteko, arerijua artu ez gaizan. Geratu bagarik orazinoia egiteko, tentazinoian jausi ez gaitez. Peekatuko okasinoeti ta peligruti iges egiteko, bertan galdu ez gaitez. Gorputzari gurarijak ukatuteko... Penitenzija egiteko... Kurutzari jarraituteko... Au da aginduba. Au da biar dana. Ez olgeetia. Jentia zetan edo atan olgau biar dau; edo jentia zetan edo atan olgau bagarik egongo ez da penseetia, errege, agintari edo legegin baten-tzat ondo da. Kristinau bakotxarentzat ta arimia salbeetako, ez olgeetia ta penitenzija egitia oba da.

Bigarren utsegitia da gaztiak zetan edo atan olgau biar dabeela ta piestaak, erromedijak, bigiraak ta saraubak ontzat emotia. Oneen kontuban, gaztiak zetan edo atan olgau biar dabee ta olgau biar dabeen ezkeru, olgau leitekenez pekatu egiten. Olgau biar dabeen ezkeru, ez da pekatu izango, neskaak ta mutilak gau ta egun naaste dantzan, nai dabeen moduban ibiltia. Olgau biar dabeen ezkeru, ez da pekatu izango leen esan dan desonestidade guztia esatia, egitia, entzutia, ikustia, goguan erabiltia ta nai

izatia. Gaztiak olgau biar dabee ta, olgau biar dabeen ezkerro, ez da pekatu izango pekatu egiten olgeetia. Guk au esatia nai leukee dantzazaliak. Nai leukee gaztiak zetan edo atan olgau biar dabeela ta, lizenziya emon dakijuen piestarik piesta, erromedijarik erromedija, bigirarik bigira, saraurik sarau ta dantzarik dantza neska ta mutil, gizon ta andra naaste alemanijeen gisaan luxurijotsu ibilteko. Edo berba baten esateko, nai leukee lizenziya emon dakijuen Jaungoikuaren lege santuba austeko. Edo, esan dakijuen pekatu egitia ez dala pekatu. Oh, madarikatubak, dino Spiritu Santubak, gauza onari txarra ta txarrari ona esaten deutseenak!

Entzun dot, ta ez bein bakarrik, (menturaz guzurra) konpesore batzuk emoten deutseela lizenziya jentiarri izentau dirian olgeetara juateko, *ondo ibili zaite* esanda. Au egijia bada, ezin aitu dot nik zelan dan *ondo ibilite au*. Bada, ondo ibiltia bada mundubaren ta aragijaren erara, eurak egiten dabee konpesorek agindu bagarik, txito ondo ta ainbat onduen. Ta ez dauka inok zetan buruba kansau dantzazaliai piestaan... ondo ibilteko esaten. Ondo ibiltia bada Jaungoikua opendidu bagarik esan dirian dantzeetan ta piesteetan, oraindino gitxiago aituten dot. Dinot bene benetan ez dodala aituten zelan dan ondo ibilte au. Leenago esango neuke, ondo ibilteko esanda alako okasinoe desonestura juateko lizenziya kristinaubai emoten deutsanak, edo ez dakijala zer dirian olgeeta areek, edo ez dakijala *morala* deritxon dotriniaren asierarik, edo (gitxien sinistu biar dana) dala lagun dantzarijai pekatu egitia pekatu ez dala esaten deutseena. Ez da, bada, zetan esan gaztiak zetan edo atan olgau biar dabeela, olgeeta pekatuzkuak oinian eukiteko.

§. VIII.

Oba da alkarregaz plazaan edo sarauban edo bigiraan olgeetia, ezkutubeetan gauza txarraguak egitia baino

Azkenian dinue dantzazaliak oba dala piestara plazara edo bigirara edo saraura juanda an guztien artian olgeetia, ezkutubeetan gauza txarraguak egitia baino. Oneek autor dabee piestaak eta erromedijak eta bigirarak eta saraubak txarrak diriana. Ezaututen dabee olgeeta areetan arimak osasun onik ez daukeena. Baina bildur dira, pekatuzko olgeeta arei itxita, arimak gaixotubago egin ez ditezan. Orregaiti dinue oba dala, ara juanda, an ibiltia. Once erantzuten jakue: I. Bata bere ez diriala onak. Bijak diriala txarrak. Bata bere ez diriala egin biar. Pekatuzko mortal andijaguari

itxita mortal txikijagua egin dabelako, ez da inor salbauko. Zaldi bat oostutia baino gizon bat illtia pekatu andijagua da. Ta oostu legi zaldija, pekatu txikijagua dalako? Basuan oostutia baino eleisaan oostutia pekatu andijagua da. Ta basuan lapurretan egitia ez da pekatu? Libriagaz pekatu egitia baino ezkundubagaz egitia txarrago da. Ta libriagaz egitia ondo da? Gizonik ill ez arren zaldija oostu dabena, eleisan ez arren lapurretan egin dabena, ezkundubai bakian itxi arren libriagaz pekatu egin dabena, erremedijeetan ez bada, nora juango da? Beste ainbeste esaten da, bada, olgeeta galdu orreek gaiti ta ezkutubeetako gauza txarraguak gaiti. (Badago eurak baino txarragorik). Bitzuba dira txarrak. Ta bata bere egin biar ez dira. II. Esaten jakue engainauta dagozala. Ez dira ezkutubeetako gauza txarraguak erremedijeetan plazako dantza naastaura juanagaz, ez bigiria eginagaz, ez saraubagaz. Dantzara juanak dakar geijeenian ezkutubeetako ta agiriko gauza txar ta txarrago guztiak. Naasteko dantzia da pekatu guztien erne lekuba ta tokija. An ikasten dira okerreriya guztiak. An batuten dira adiskide txarrak. An iraaften da luxurijaren gaixua. An ezaututen dira bijotzeko karinuak ta maitekerijaak.

An egiten dira isil mandatubak ta batuten da aragijaren gosia. An ikasten dira inor engaineetako arte asmotsubak. An topeetan dira guztirako lagun jakitunak. Ta an egin ezin dana, egiten da gero ezkutubeetan. Au ezaututeko ez da jakiturija andirik biar. Errijeetako jentiarri puska bat begiratutia da asko. Piastako ta naasteko dantzati alde egiten dabeen kristinaubak, bai, okasinoe areetan sartu ez oi dirianak, zer esan gitxi emoten dabee errijan, sentimentu gitxi gurasuai, ta zeregin gitxi justizijari. Begiratu bekijue orrako plazako dantzeetan, bigireetan ta saraubeetan oinik iminten ez dabeen kristinaubai, bai zaarrai ta bai gaztai, bai gizonetzkuai ta bai emakumiai. Ta ikusiko da edozein lagun artetan erakusten dabeela eureen egoneriagaz, ibiliteriagaz, berbeetiagaz ta jeriagaz eldutasuna, atsetasuna, juizijua, lotsa ona ta kristinau usaina. Ez zaarrak bakarrik au, ez bada baita mutil gaztiak ta neskatilla gaztiak, edadiaren lorakuak ta mundurako ezer galduta ez daukeenak bere. Edozeinek errijeetan erraparau daikien egijia da au.

Baita egijia da dantza naastauti urtetan dabeela edo dantzazaliak diriala geijenian ezkutubeetako ta agiriko okerrijaginak ta gaiskinak. Ezpabere, betoz guztiok esaminara. Esan beit: Nortzuk dira eureen ibilieraan ta egoneraan jagitasuna, arrotasuna, burueritxija, dotorerriya ta besdeen desprezijua erakusten daueenak? Piastazaliak. Nortzuk dira eureen berbeeta ta menuetan azalckeriya, berdeckeriya, errazoe eltzakaak, ezizen desonestubak ta lotsarizko maitekerijaak edonun esan ta egiten ditube-

nak? Dantzazaliak. Nortzuk dira, eureen jantzijan banidadia, modia, indezenzija ta luxurijaren konbitgarrija darabileenak ta auzuai zer esan ta zer pensau emoten deutseenak? Piestarik piesta ta saraurik sarau dabilzanak. Nortzuk dira, eureen lagun arteko tratu ta artu emon popuertzakuetan guzurra, enbusteriya, esker txaarra, deungaro esatia, inoren bitzitzaak jakitia, areek konteetia, sospetxa ta juzku gaistuak zabaldua ta jente guztia aotan erabiltia, jaijotzako ekandutzat ta zeregintzat artuta daukeenak? Bigirarik bigira, erromedijarik erromedija ta dantzarik dantza ibili dirianak ta dabilzanak. Nortzuk dira eureen etxeetan dotrinarik ez dakijeenak, senar emazteen artian bake txaarra, alkar jotiak, alkarreganik aparteeetiak, zeluak, alkar ikusi ezinak ta eskandaluba zabalduen dabeenak? Nortzuk dira gaiski azitako umiak, lotsa galdukuak, gurasuai karinorik ez deutseenak, deungaro erantzuten deutseenak, nai dabeenian baino obeiduten ez deutseenak, beti jantzi barrijaren eske dagozanak, dendarako ta beste tratu txaarretarako ta inpameetarako, patrikaraan edo muxilleetan laboria edo al dagijena etxeti oostuta alkaboetiai emoten deutseenak, etxerako ta gurasuentzako gozo gaistua daukeenak ta plazeetara ta kanpora agertuteko uzija ixuia daukeenak? Piesteetan, erromedijeetan, saraubeetan ta bigireetan ezkontzaak asi zitubeen gurasuak ta umiak. Nortzuk dira errijetan zer esana ta zer egin emoten dabeenak? Adiskide galdubak daukeezanak? Sospetxako etxeetan sartu urtena daukeenak? Murmurau eragiten dabeen lagunakin ezkutubeetan, sasi arteetan edo solo baztarreetan dabilzanak? Justizia aurrera ta kura jauneen aurrera alkar eruaten dabilzanak? Nortzuk dira seinaren aitarik topau ezinda dabilzanak? Esan beeban ezbeeban, edo emon beeban ezbeebango ezkontzako berba bat gaiti auzitan dabilzanak? Justizia aurreti derrigorrian legez ezkonduen dirianak? Nortzuk dira jokalaririk, etxe galtzailiak, kastalaririk, desapijoginak, lapurrik ta euren etxeen ta errijeen pestiak? Piestara, bigirara, erromedijara, saraura ta tanbolin dantzara, al izan ezker, inos paltau ez dabeenak.

Nortzuk dira eureen konzienzija nasaikuak? Jaungoikuagaz gitxien gomutatuten dirianak? Sakramentu santubak errezibidutera nekezeen elduten dirianak? Jaungoikuaren berbia gitxien entzuten dabeenak? Konpesinoiari, sermoiari, Eleisa santubaren oitura onai, eureen gustoko ez dirian kura jaunai, sazerdotiai ta justizijari burlarik geijeen egiten deutseenak? Nortzuk dira geure kristandadeko gauza ta egijia santubak barre egiteko ta eragiteko baino aotan artuten ez ditubeenak? Eurak legez piestarik piesta ta dantzarik dantza ez dabilen guztiari, beti gerria armauta daukeenak? Nai sazerdotia dala, nai kaballerua dala, nai konpesoria dala, nai ezkondua dala, nai libria dala, eureen olgeeta nasaijeen ta pekatuz-

kuen kontra ezer esan edo erakusten dabenari, al dagijuezan guzur ta enbusteriya mingarriak pena bagarik ezarten deutseezanak? Nortzuk dira eleisaan nekezeen sartu ta andi lasterrean urteten dabeenak? Auzo bategaz edo bestegaz egarrija, gorrotua, enbidija ta ikusi ezina edo asarria nekez paltau oi jakuenak? Nortzuk dira an beekuen izen madarikatuba sarrijeen auan darabileenak? Nortzuk dira...? Baina nortzuk izango dira onek guztiok? Orrako piesta artian, sarau artian, bigira artian, erromedija artian ta dantza artian sortu, azi ta bitzi dirian gurasuak ta umiak. Orreek dira geijeenok mundu guztiaren bistaan. Orreek dira errijeetako pestiak. Orreek dira Jaungoikuaren legerik geijeena ostikopian darabileenak. Orreek dira pekatu egitia pekatutzat ez daukeenak. Orrek dira nos pekatu egiten dabeen ta nos ez dabeen ez dakijeenak. Orrek dira kristinaubeen sinistutia ta jentileen egitadiak daukeezanak. Orreek dira umetati etxeko ta auzoko sarau ta bigireetan ikusi ta ikasi zitubeen pikerdiya ta okerreriya desonestubak, puska bat azitubago eginda plazako ta erromedijako piesteetan barriro entzun ta esan ta ikusi ditubeenak, gero ezkutubeetan egiten ditubeenak. Orreek dira gurasuen exenplu txaarrak malezija ta piestarako gurariya emon eutseenak. Piestarako gurarijak lapurretaak, maina gaistuak, alkaboeteriaka ta karino loijak bijotzian imini eutseezanak. Piestaan ta dantzan naaste ibiljak. Jaungoikua aaztu eragin eutseenak ta diabrubaren krijadu ta krijada egin zitubanak. Orreek dira, piestazaliak dira, agiriko ta ezkutuko pekatuginak ta pekatu eraginginak. Zerbait gaiti jentilak eurak bere, Katonek ta beste askok, kendu gura izan zitubeen Erromati naasteko dantzaak. Errijeetan ta etxeetan gorde zedin naturaleziaren modu ta giza usain puska bat.

Engainatuta bitzi dira, bada; edo engainau egin gura gaitubee izentau dirian olgeeta nasaijakin ezkutubeetako gauza txaarrak erromedijeetan diriala esaten deutskubeenian. Ez dira erromedijeetan. Dantziaren ta piestiaren umiak dira ezkutubeetako pekatubak. Baina gitxituten balira bere, pekatu da alako dantzeetan ibiltia, leen esan dan legez. Ta ara emen zorzigarren urteerian errespuestia.